

STANDARD

EKONOMİK VE TEKNİK DERGİ

YIL : 1

SAYI : 11

KASIM 1962

İÇİNDEKİLER

Sahife

Atatürk'ün evrensel yönü	3
Türk standartlarına uygun ilk şeftali deneme ihracatı hakkında elde olunan iyi sonuçlar	4-5
Portreler	7
TSE haberleri	8-11
TSE ile diğer milli enstitüler arasında bir mukayese	12
TSE'nin laboratuvarları	13
Yurttan haberler	14-15
Türk yapı taşları ve mermerleri	16-19
ISO, IEC haberleri	20-22
Standardlar vasıtasisle endüstriyel güvenlik	25
Halılarda renk meselesi	26-27
Summary of Contents	29-32

ADAKALE SOKAK 27
ANKARA

30 Kasım 1962 tarihinde basılmıştır.

BU SAYIMIZ ÜZERİNE

Bu sayımız, Atatürk'ün ölüm ayına rastlıyor. 10 Kasım 1938 tarihinde aramızdan ayrılan bu büyük insan için bütün Türkler, her ölüm yıldönümünde olduğu gibi, bu yıl da O'nun yasını tutmuş ve O'nun izinde olarak huzurunda bir defa daha eğilmiştir. STANDARD'ın bu sayısının kapağı da O'nun hâtrاسına hüremetlen kara olarak basılmıştır.

Atatürk, bizim için bir kurtarıcı olduğunu kadar, yol gösterici olmuştur. Bir ulusun kalkınmasında ekonominin önemine konuşmalarının bir çögunda işaret etmiştir. Savaş alanlarında kazanılan zaferlerin, ekonomik zaferle birlikte yürütülmekçe, değeri olmadığına inanır. Aradan geçen 24 yıl sonra O'nun büyülüğünü daha iyi anlıyoruz. 3 üncü sayfamızda Atatürk'le ilgili bir yazı okuyacaksınız.

Bu sayımız, geçen sayıda başlayan yenilikleri devam ettiriyor. Geçen sayımızda ek olarak verdığımız mercimek standard tasarılarından sonra bu sayımızda elektrik ütülerini standard tasarısı ek olarak verilmektedir. Bu standard tasarısı ile ilgilenenlerin tasarısılarındaki değerli görüşlerini bekleyeceğiz. Bu görüşler standardın daha tam ve daha sağlam çıkışmasını sağlayacaktır.

Bu sayımız, haber bakımından da geçen sayımızda uyguladığımız sayfa çokluğunu devam ettirmektedir. ISO, IEC ve TSE haberlerine bu sayıda da fazlaca yer ayırmış bulunmaktayız.

Bu sayımızda, memleketimizin önemli bir kaynağı olan ve ihrac imkânı bulunan yapı taşları ve mermerlerimizle ilgili ilginç bir yazı sunuyoruz. Bu yazı, memleketimizin yapı taşları bakımından zenginliğini ve bunların standardlarının yapılması yolundaki çalışmaların durumunu göstermektedir. Yapı işlerile ve ihracatla uğraşan ilgililerin bu yazıyı dikkatle okuyacaklarına inanıyoruz.

Bu sayımız, uygulanan yeniliklerin ikinci sayısıdır. Bu sayidan sonra, okuyucularımız bu yenilikler üzerinde daha iyi düşünebilecektir.

TSE

SATIN ALACAĞINIZ
MALLARDA

T S

MARKASINI ARAYINIZ

BU ALÂMETİ FARİKAYI TAŞIYAN
MALLAR

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ

Tarafından Hazırlanıp

Kabul Edilen

STANDARDLARA GÖRE İMAL EDİLMİŞTİR

BU MARKAYI TAŞIYAN MALI
İNANARAK ALIN
GÜVENEREK KULLANIN

ATATÜRK'ÜN EVRENSEL YÖNÜ

Galip KARDAM

Ölüm yıldönümünde Atatürk'ü anma töreni ne kişisel, hatta ne de millî bir anlam taşır. Bu töreni bir kişiye yöneltmek zorunda olduğumuz doğru ise de bu kişinin öz ve önemli yönü O'nun kişiliğinde değil, başarmaya uğraştığı, temsil ettiği ve inandığı seyldir. Ve bu anma töreninde de biz, bayrağı selâmlar gibi O'na döneriz.

Bu itibarla bu anma günü aslında hiç bir zaman bir yas günü olamaz; daha ziyade imanlı, ateşli bir kendini yeniden adama gündür.

O'nun andığımız bu günün temel ve ölmek önemini, ne O'nun bir Türk doğmasından, ne yanıp yokolmuş Osmanlı İmparatorluğunun savrulmuş küllerinden nerdeyse tek başına bir milleti yeniden yaratmasından, ne de nerdeyse kendi elleriyle yarattığı bugünkü Türkiye'yi kölelik zincirlerine meydan okuyan Batılı hür insanlığın en güvenilir kaleşi haline getirerek insan tarihinin akımını ve yönünü değiştirmekten ileri gelir.

Bu İnsan'ın asıl önemi, ezelden sonsuzluğa kadar uzanan ve bahadir kahramanlardan kurulu zincirin son halkasını kişiliğinde temsil etmesidir.

İnsanlığın en yüksek idealleri ve amaçları ile birbirine bağlı olan bu kurtuluş zinciri, Tanrıya ve Tanrı yaratıklarına inananlardan kuruludur. Her ne kadar bu gibi insanların sayısının ancak bir avuç kadar olduğu acı bir hikayat ise de, hayatın gelişmesine yön ve şekil veren küçükük höcrecikler gibi bu bir avuç insan da insanlığın kaderini ve gelişme yönünü tayin ederler.

Bu göz kamaştıran zincirin başlica halkalarının bazları şunlardır: Kızıldeniz sahillerinde Musa, Salamis körfezinde Themistokles, Roma sokaklarında Spartaküs, Worms katedralinde Luther, Trafalgar'da Nelson, Amerika'nın oluşunda Lincoln, Paris barikatlarının üstündeki dousuzlar, Stalingrat'taki Rus askeri, Budapeşte kaldırımlarındaki Macar hürriyet savascıları, gecenin sessizliği içinde Doğu Berlin'de tünel kazanlar, Amerikan milletine Karayıp Denizi dalgaları arasında görevini kabul ettiren Kennedy ve daha bir sürü belki de ismi bile anılmayan isimler ve yerler.

Kısocası bu zincir, yaratıklarının hür yaşammasını bunları yarattığı andan beri ferman etmiş Tanrı'nın sesine kulak veren İnsan'ın cevabıdır.

Bütün insanlık tarihi, bu çağrıya cevap verip kulaqları bu çağrıya tıkalı olan ezici coğulukla ölesiye savaşa koşan bir avuç insan arasındaki çarışmanın hikâyesinden ibarettir.

İşte bu anlamdadır ki Atatürk bütün millî sınırları ve ideoloji ayırmalarını aşarak bu sonsuz savaşın eninde sonunda zaferle sonuçlanacağına inanan o bir avuç ölmek insan arasındaki şerefli yerini alır.

Musa ne kadar İbrani ise, Temistokles ne kadar Elen ise, Nelson ne kadar İngiliz ve Lincoln ne kadar Amerikalı ise, O da o kadar Türk'tür. Ama bu silah arkadaşları kadar ve gibi O da bütün insanlığa kendini adamış ve o insanlığın iymanlı, ayrılmaz bir parçasıdır.

O'nun bütün yaptıklarının temel özünü çıkartacak olursak görürüz ki ana çabası, insanların insansızlık

edip kardeş insanlara vurdukları zincirleri kırıp atmak. Bir insan toplumunu, eninde sonunda modern medeniyet limanına ulaşacak gelişme yolundan ala-koymak için yüz yıllar boyunca sinsice ve haince kurulmuş bütün engelleri Atatürk, karşı konulmaz tanrısal bir vuruşla yıkıp yoketmiştir.

Bu itibarla Atatürk'ü kendi milletimizin sınırları içinde hapsetmek hem O'na, hem milletimize, hem de dünyaya karşı hainliktir. Bizden olduğu için göğsümüz kabarır, gözüümüz yaşarır, ama bütün insanlığın hürriyeti için didinmiş bir insanı tekelimize alamayız. Zaten vermezlerki!

Bugün dünyanın her neresinde olursa olsun insan hürriyeti için vurusan her cephede O, bir yahn kılıç gibi en ön siperde çarşıır. İnsan hürriyeti için düşmanın üzerine gözünü kırpmadan yürüyen her topluluğun başında O bir bayrak gibi dalgalanır.

Hiç bir zaman unutulmamalı ki, ancak O yaşayıp eserini verdikten sonra ki dünyanın bütün köle toplumlarının yüreklerinde hürriyet canı calmış ve artık zincirler dayanamaz, duvarlar duramaz, sırttan geçinenler yerden kalkamaz olmuşlardır.

O'nun devrimleri dünün veya bugünün değil yarının devrimleridir. Elinde tuttuğu meşale, Tanrısunın mukadder kıldıği hürriyet yolunda insanlığın attığı adımları aydınlatmak için yanar. Erişilmesini işaret ettiği yön, varılacak bir yer değil bir yaşama tarzi, bir görüş, düşünüş ve sezis durumudur. Saadet nasıl ki varılan bir istasyon olmayıp bir yolculuk metodu ise!

Onun için değil midir ki dünyada ilk milletlerarası savunma birlilikleri kurulan, «Yurtta sülhün» hemen ardından ve daha önemli bir anlamda gider edasıyla «cihanda sülh» diyen gene O'dur.

Bütün bunları görüp bildikten sonra O'nun nasıl bütün dünyayı içine alan milletlerarası bir görüşe inandığını anlamamaya imkân yoktur. Ve Türkün yegane kurtuluş ve kalkınma umudu da, nasıl bir aile kendi benliğinden vazgeçmeden içinde yaşadığı toplumun malî ve parçası ise, milletlerarası topluma inanmak, ona katılmak ve onun ayrılmaz bir parçası olmaktır.

Onun içindir ki, Atatürk'e ve O'nun görüş ve anlayışına, Tanrıya inanır gibi inanan bir insan olarak milletinin bütün milletlerarası ortaklıklarını daima ve her türlü mutlu bir olay diye kabul eder ve sevinirim.

Bu ortaklıklar meyanında da en verimli ve en yüksek seviyede yemis verecek olanlardan birinin de ISO'ya katılmış olan TSE olduğuna şüphe yoktur.

Milletini ve insanlığını seven her Türk için, bu gibi milletlerarası kurullarla teması ve bunlara katılmayı teşvik edip yapması hem kendisine, hem millete, hem insanlığa, hem de gelecek kuşaklara karşı kaçınılmaz kutsal bir görev olduğuna inanıyorum, inandığım için de maddî ve manevî imkânlarının azamî haddine kadar bu kurullardan katılabildiklerimin hepsine giriyorum ve her Türk'ü de aynı görevde davet ediyorum.

Dover Limanında Türk şeftalileri

TÜRK STANDARDLARINA UYGUN İLK ŞEFTALİ DENEME İHRACATI HAKKINDA ELDE OLUNAN İYİ SONUÇLAR

«STANDARD», memleket
çapında incelenmesi gere-
ken bu ısı her cephesile iz-
lemiş, ilgiliplerle görüşmüştür
ve bu sahifalarda konuyu
sonuçları ile beraber okur-
lara sunmak imkânını
sağlamıştır.

Okurlarımız «STANDARD»
in 3, 6 ve 7inci sayılarında
bu konuda geniş bilgi bulu-
caklardır.

Bu mevsim Bursa Bölgesinden Mudanya limanına gelen yabancı bayraklı ve soğuk hava tertibatlı üç gemi ile bir arada 584 ton şeftali ihracatı edilmiştir.

1 — İlk gemi S/S Tubal 23 Temmuz
günü Mudanya'ya gelmiş 211798 kilo gelen
38527 sandık mal alarak 29 Temmuz 1962
günü İngiltere'ye hareket etmiştir.

S/S Tubal İngiltere'ye 10 Ağustos
günü varmış ve mallarını iki gün içinde bo-
saltmıştır. Hale Haven cinsi olan şeftali-
lerde hiç bir bozulmaya rastlanmamış,
İngiltere Sıhhat Kontrolörü'ğu derhal gi-
ris vizesi vermiştir.

5 kilo kadar mal alan sandık başına
ortalama satış fiyatı 11 şilindir.

2 — İkinci gemi S/S Golden Comet
Muyanya'ya 8 Ağustos'ta gelmiş ve
202143 kilo gelen 36097 sandık mal almış
ve 15 Ağustos günü Mudanya'dan hareket
ederek 27 Ağustos'da İngiltere'nin Dover
limanına varmıştır. Bu geminin yolda so-
ğuk hava tertibi iyi işlemediğinden malların
tüm olarak bozulduğu kamışına vari-
larak İngiltere'ye sokulmalarına izin veril-
memiş ve gemi hemen Rotterdam'a gönder-
rilerek orada boşaltılmıştır.

Bu boşalmada yalnız soğuk hava
terbibatının işlenmediği anbarın üstüne rast-
layan ve gemi yükünün % 8 ini teşkil eden
3173 sandık bozulduğu ve öbür malların
iyi vasıfta olduğu görülmüş ve 6449 san-
dığının başka bir limandan İngiltere'ye ol-
mak üzere bu mallar Hollanda, Danimarka
ve İrlanda'da ortalama 11 şilinden bir
peni noksanına satılmıştır.

3 — Üçüncü gemi S/S Markab Mu-
danya'ya 17 Ağustos'da gelmiş ve 238619
kilo gelen 41863 sandık şeftali ile 24 A-
ğustos'da hareket ederek 4 Eylülde Do-
ver'e varmıştır.

Yapılan muayenede malların mükemmel
bir durumda ve bozulan miktarın an-
cak % 1 olduğu görülmüş ve ithallerine izin
verilmiş ve Hale cinsi olan bu mallar or-
talama 12 şilinden alıcı bulmuştur.

İkinci S/S Golden Comet'in (Lloyd Si-
gorta Eksperileri) tarafından da kabul edi-
lip özel bir tazminat konusu olan durumu
bir tarafa bırakırsa standard ölçülere
göre toplanan, paketlenen, yüklenen Hale

Bozuk mallar yeniden ambalajlanıyor

Haven ve Hale seftalilerimizin birinci gemesi sıfır ve üçüncü gemisi ise % 1 gibi mükemmel bir sonuç ile dış pazarlara varmıştır.

Amerika'nın Türkiye AID Misyonu ile İhracatı Geliştirme Etüd Merkezinin bu projeyi uygulamadan maksadları Türk seftalilerinin yabancı pazarlara, ticaret anlamında, büyük partiler halinde sağlama gidip gitmeyeceğini araştırmak, piyasa şartlarını öğrenmek ve madde için sürekli bir dış pazar açılmasının önderliğini yapmak. Hatta bu uğurda 600 bin liralık bir zararda AID tarafından göze alınmıştır.

Bu işi görmek için Bursa'da seftali müstahsilerini bir araya toplayan ve Zürtas kısa adını alan Ziraat Ürünleri Anonim Şirketi kurulmuş ve 8 Temmuz'da kurulan bu topluluk 23 Temmuz'da ilk gemiye mal vermeğe başlamıştır.

İGEME, Tarım Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı yetkililerinin TSE Teknik Komitesinin teknik elemanlarının ve Amerikalı AID programıyla Birleşmiş Milletler FAO Teskilatının yabancı uzmanlarının ve Bursa Valisi Sayın Enver Kuray'ın yerinde yaptıkları sürekli tavsiye ve kontroller sayesinde başarılı bir programda müstahsilden paketleme yerinde kilosu 60 kuruştan mal alınmıştır. Bu mallara ödenen 60 kuruş, bir çeşit konsinyasyon avansıdır. İlk ağızda müstahsilin bu programı tam anlayıla kavrayamaması, iç piyasada çalışan bazı kabzimalların menfi propagandaları Zürtas'a yeter mal gelmesini önlemiştir ve bu sebeplerle 60 kuruştan toplanan malların gemileri doldurmadığı hallerde Zürtas piyasadan 85 kuruşa kadar mal alarak gemileri tamamlamıştır.

Bu menfi hareketler, maalesef, Zürtas'ın nakliye ve işçi masraflarının da - bogbekleme yüzünden - artmasına ve projenin tam manasiyle değerini vermesine engel olmuştur.

Bununla beraber, şimdi bütün malların dış satışlarından elde olunan gelirleri, Zürtas'ın lüzumsuz artmış bulunan masraf ve maliyetlerinin üstündedir. Ve program 600 bin lira zarar söyle dursun, 60 kuruşlu teslimata % 50 kadar bir munzam para ödemeyi mümkün kıracak bir kârla sonuqlanmıştır.

İGEME İdare Heyeti henüz hesapları katı olarak kabul etmediği için bu yolda daha kesin rakamlar verilememekte fakat neticenin en az bu seviyede olacağı Zürtas ilgililerinden öğrenilmiş bulunmaktadır.

Bununla beraber daha simdiden bu denemeden elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir:

— Gonderilen seftalller İngiltere'ye iyi şartlar içinde varmışlardır. Elde edilen derslerden gayret alırsa artık Türk seftalilerinin yola dayanmak problemi diye bir konu kalmamıştır.

— Türk seftalileri koku, tad, kalite bakımından çok beğenilmiş ve aramalan bir mal olarak kendine özel bir yer sağlamıştır.

— Standard Kurallarımız, genel olarak, faydalı olmuştur. İkinci derece ufak rotülerle «Türk Standardı» gelecek mevsim için seftali ihracatımıza mükemmel bir dayanak olacaktır.

— Bu deneme ihracatı bu yıl bütün Bursa seftalileri için büyük ölçüde bir değerlendirme imkânı vermiştir. 50/60 bin tonluk seftali mahsullü, bir yıl öncesine kıyasla kıloda 20/25 kuruşluk bir artış ile satılmıştır. Müstahsilin eline para geçmiş ve gelecekte mevsim için gerekli hazırlıkların yapılması sağlanmıştır.

— 60 kuruşluk bir baz fiyat üzerinde bu proje için mal verenlere, kâr ile neticelemeden bu ihracattan 1 kilo başına % 50 nisbetinde bir munzam ödeme yapmak imkânı belirmiştir ki, ortalamada net 90 kuruş etrafında hesaplanan bu gelir ihracat denemesini destekleyen ileri görüşlü müstahsilin ne derece haklı olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

Komşu sütununda, bu deneme programının İngiltere'deki kısmını da başarı ile yürüten İGEME'nin AID Uzmanı L. Bespalof'in «STANDARD» muhabirine yaptığı bir açıklamayı veriyor ve sözü ona bırakıyoruz.

Mr. L. Bespalof'un STANDARD'a Açıklaması

«— Ham madde, diğer maddeler, yarı mamül ve mamül maddeler standardlarının iş hayatının mutlaz bir gelişme göstermesinde büyük rol oynadığı artik herkesin bilinen bir husustur. Standardlar ihracat maddeleri ve milletlerarası ticarette hayatı öneği hazırlır. Bu bakımından, Türk Standardları Ensütüsü'nün faaliyetleri gerek Türk ihracatında ve gerekse Türk ekonomisinde büyük değeri olan faaliyetlerdir.

Son zamanlarda seftalinin kalitesi, seclimesi, ambalaj ve etiketlenmesi için yapılmış olan standart, yabancı piyasalarda lîy karsılanmış ve bu mevsim yapılan deneme ihracatı esnasında Türk seftalilerinin beğenilmesini sağlamış ve bu mevsiyi karşı duyulan emniyeti artırmıştır.

Ancak, yalnız standard bu hizaiyi yaratmaya kâfi değildir. Müstahsilin seftali için olduğu kadar diğer herhangi bir bağ - bahçe veya tarım maddesi bakımından ilk yapacağı şey mahsullü tehdit eden hastalıklarla mücadele etmesidir. Bursa'da bahçelerdeki meyvenin takriben yüzde kırkı hastalıklıdır. Yabancı limanlarda sağlık müfettişleri seftallin sağlık esnasında meydana çıkan hastalıkları yüzünden gönderilen seftalilerin bir kısmının ithaline müsade etmemiştir. Hastalıklı meyveler pazarlanma imkânlarını kaybetmektedir ve sağlık muayenelerinin sıkı tutulduğu memleketlere ise hizmet etmemektedir.

Deney sevkiyatları İri seftallilerin cürümeye ve bozulmaya, orta ve küçük seftallерden daha fazla müsait olduğunu göstermiştir. Nakliye, yükleme ve boşaltma işlemleri İri seftallileri daha fazla müteessir etmektedir. Bundan başka, seftali için en iyi piyasa olan İngiltere'de seftali tane üzerinden satılmaktadır. Bu bakımından İngiltere'deki perakendeci 15 İri seftali alan bir sandığı, 30 veya daha fazla küçük seftali olanlardan daha az faydalı bulmaktadır. Bu bakımından 15 - 21 İkinci sandıklar yine 25 - 40 İkinci çesitlerin gönderilmesini tavsiye etmektedir.

Meyveyi hasardan korumak için İtalyan standartlarının grup halinde üst kapakları vardır; (Bak resmi) ve bunlar birbirine telle iltiser iltiser tutturulmaktadır, bu suretle yükleme boşaltma daha az zorlukla yapılabilmektedir.

Bosluklarda bulunan ve ekseriye yırtılıp kaybolan dış etiket yerine etiketteki bilgi, kutuların dar kenarlarında renkli olarak yazılmalıdır.

Toptancılar ve perakendeciler her sandık içinde kaç seftali olduğunu kesin olarak bilmek istemektedirler. Onun için bu bilgi açık olarak belirtilmektedir.

Bu yıl yapılan sevkıyat, yabancı pazarların istekleri ve rakiplerimizin kullandıkları usuller hakkında daha lîy bir anlaysış kazanmamız yardım etmiş ve Türk seftallileri ihracatının kârlı ve ticaret olduğunu ve müstahsillerin getirilini artırdığını isbat etmiştir.

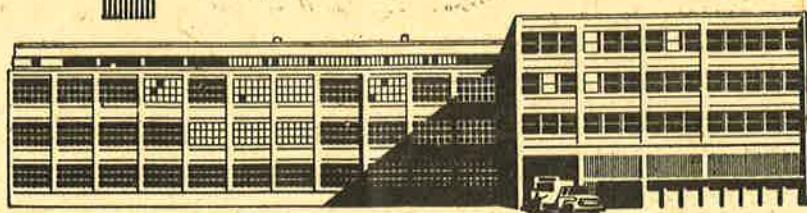
Gelecek sene ve daha ilerki senelerde seftalinin Bursa Bölgesi için olduğu kadar Türkiye ekonomisi için gelir kaynaklarından biri olacağını umut ediyoruz.»

Dover'de İtalyan sandıkları

ARÇELİK

Her nevi
Çelik Eşya
imalâti

ARÇELİK A.Ş.

(Sermaye: T. L. 7.500.000)

Sütlüce, Karaağaç Cad., 2-4, Halıcıoğlu - İstanbul
Telefon: 49 44 00 (5 hat)

Standard Dünyasından

PORTRELER

Prof. A. Fessia

İTALYAN STANDARDLAR ENSTITÜSÜ BAŞKANI

Profesör Fessia 1923 senesinde Turin Politeknik Üniversitesi Makina Mühendisliği bölümünü bitirmiştir. Otomobil yapımda ihtisas sahibidir.

1939 - 1946 yıllarında başkanlığını yapmış olduğu Otomobil Standardizasyon Kurumu dolayısıyle standardizasyon alanı ile ilgisi olmuştur. Bu Kurum, İtalyan Standardları Enstitüsü (UNI) ile işbirliği yapmaktadır.

İtalyan Standardlar Enstitüsü Merkez Teknik Komitesinin 1939 yılından beri üyesi olan Profesör Fessia, 1947 den 1948 yılı Temmuz ayına kadar ikinci başkanlığını yapmış, sonra da şimdi görevini yürüttüğü başkanlığa getirilmiştir.

Prof. Fessia aynı zamanda Avrupa Kömür ve Demir Birliği Koordinasyon Komitesindeki İtalyan delegasyonunun da başkanıdır.

1925 den 1946 yılınadek Fiat Otomobil Fabrikalarında çeşitli görevler almış olan Profesör 1946 yılından 1952 yılınadek Fiat'ın bağımsız müşavirliğini yapmış, 1952 de Deutsche Fiat of Stuttgart'ın müşavirliğine getirilmiştir.

1955 yılında Societa Lancia 8. C. Otomobil Şirketinin imalat Bürosunu oluşturmuştur.

Profesör Fessia'nın ilgilendiği birçok işlerden biri de teknik öğretimdir.

1931 - 1946 yılları içinde Turin Politeknik Üniversitesi'nde otomobil yapımı dersleri vermiştir. 1949 yılından bu yana da Milano Politeknik Üniversitesinde otomobil yapımı, dahili ihtiraklı motörler kursusu Profesörlüğünü yapmaktadır.

Profesör Fessia ayrıca uçak motörü yapımı dersleri de vermektedir.

Dr. Henry T. Wensel

Dr. Wensel fizik ilminde araştırma oturucusudır. National Bureau of Standards'da müdürü yardımcı İhdil ve yetkisi ile 25 yıl çalışmıştır. 1941 - 1956 yılları içinde atomik enerji programı üzerinde devamlı çalışmalar da bulunmuştur.

Cesitli kuruluşlara ait görev ve çalışmaları sunlardır:

National Bureau of Standards:

Bu kuruluşta; şube şefi, kısım şefi ve müdür yardımcısı olarak çalışan Dr. Wensel, askeri alanda kullanılan optik aletlerin planlarını yapmış, bunların deneylerine ait metodları geliştirmiştir. Yüksek ısıda sığdırmak bir şekilde ölçü sağlamak için optik方法ları olgunlaştırmıştır.

Milletlerarası Işık standardını meydana getiren Dr. Wensel, bugünkü milletlerarası ışık ölçü ile renk ışısı derecesini de düzenlemiştir.

Platin ve platin radyum termocouple üzerinde standard tablolar hazırlamıştır.

Atom Enerjisi Komisyonu:

Bu komisyonda reaktör tehlikelerini takdir edecek kadroyu kurmuş ve yönetmiştir. Dr. Wensel bu arada sağlığı ve emniyeti kurmak için reaktörlerin yerlerini denetleme, işletme alanlarını içine alan kodları kılavuzları ve standartları geliştirmiştir.

İlimi Araştırma ve Geliştirme Ofisi:

Uranyum seksiyonuna ve atom bombası projesi icra komitesi başkanı Dr. James B. Conant'a teknik yardımında bulunmuştur.

Manabattan Mühendislik Bölgesi:

Dr. Wensel, National Bureau of Standards in bir yardımcı olarak, teknik kısım şefi tını ile harp zamanı atom bombası projesi toplu araştırma programı üzerinde genel denetleme görevini yürütmüştür.

Dr. Henry T. Wensel, Johns Hopkins Üniversitesi fizik öğretmenliğinde de bulunmuştur.

1893 yılında doğmuş olan Dr. Henry T. Wensel 1917 de Washington Üniversitesi (St. Louis) AB, 1920 de Johns Hopkins Üniversitesi A. M., 1923 de Johns Hopkins Üniversitesi P. H. D. (Fizik) bitirmiştir.

TSE'nin standard yapma çalışmalarında ve hak ödemelerinde yeni rejime doğru

YÜRÜRLÜKTEKİ FAALİYET VE ÖDEME HÜKÜMLERİNİ PRATİK ŞEKLE SOKAN YENİ BİR SİRKÜLER HAZIRLANDI

Henüz sekiz senelik bir kuruluş olan «Türk Standardları Enstitüsü» modern ve mütekâmil bir statüye sahip bulunması sayesinde Türk Standardlarını yabancı emsalleri kadar mükemmel bir halde hazırlayabilecek durumda ise de, bunların millî menfaatlerimize en uygun şekilde yapılması ve kolaylıkla uygulanması bahislerinde Enstitü hayli çetrefil ve halli güç problemlerle karşı karşıyadır.

Onun içindir ki, TSE bir taraftan ivedilikle istenen standardları yapmaya çalışırken, öte yandan da standardların hazırlanma usullerini kısaltmak, sadelestirmek suretiyle zaman dan kazanmak ve çalışma imkânları ile her türlü hak ödeme lerinde yapacağı değişikliklerle gesitli konularda tanınmış ve otorite sayılan bilgin ve uzman larımızın tasarruf edebilecekleri zamanlarını Enstitü faaliyeti içinde kıymetlendirmek çarelerini araştırma yolunu tutmuştur.

Hazırlık grubu başkanlarının 3 ve 10.11.1962 tarihlerindeki toplantılarında müzakere lerin ağırlık merkezini aynı amaçla hazırlanmış bulunan «Türk Standardları Enstitüsü»nün Standard Yapma, İnceleme ve Revizyon Usulleri» ne ait sirküler teşkil etmiş ve ortaya atılan fikirlerin ışığı altında TSE nin yürürlükteki faaliyet ve ödeme hükümleri tamamıyla yeni ve pratik bir mahiyet kazanmıştır.

Sirkülerin baş tarafında :
Amaç ve kapsamı belirtildik-

ten sonra standard çalışmalarının, sektörler dengesi, standard kaynakları dengesi ve uygulama dengesi gibi üç temel prensibe dayandığı ifade edilerek bunların tarifi yapılmakta,

Sirküler metninin diğer bölgelerinde ise TSE organlarını teşkil eden Genel Kurul, Teknik Kurul, Yönetim Kurulu, Hazırlık Grupları ve Teknik Komitelerle Genel Sekreterliğin standard yapmadaki fonksiyonları anlatılmaktadır.

Standard yapma çalışmaları nin; talep, ön etüt, karar, ilk tasarrı, mütalâa, ikinci tasarrı, onay, yayım ve yürürlük ve revizyon safhalarında ilgili TSE organlarının yapacakları işler ayrı avri belirtilmekte,

Ve nihayet müteferrik hükümler başlığı altında da :

Hazırlık Grubu ve Teknik Komite toplantıları, bunların emrine tahsis olunan TSE daimî personelinin yapacağı hizmetler ve standard yapma çalışmalarında görevlilere verilecek ücretlerle yazı, resim, yolluk vesa ri masrafların ödenme şekilleri açıklanmaktadır.

Standard yapma ücretleri için son defa tesbit edilen sisteme yürürlükteki saat hesabı terk edilerek standard konusunun önemine ve teknik sayfa tutarına, hazırlanmasının gerektirdiği kulfet ve zamana göre emeği kıymetlendirme yolu na gidilmiş ve TSE'ce takdir olunan ücretin görevlilere - kendi aralarında kabul edecekleri nisbetler üzerinden - ödenmesi esası konulmuştur.

Böylelikle standard yapmada

çalışanlar kendi muvafakatları ile hakettikleri ücreti alacaklar, bu işi ne kadar sür'atle yapabilirlerse, zamanlarını o nisette kıymetlendirmiş olacaklardır.

TSE de dolayısıyla Türk standardları yapma hizmet süresini kısaltmış ve verimini arttırmış olacağı gibi, bilimsel ve teknik kifayeti yüksek bilgin ve uzmanlarımızdan faydalananma imkânını elde edecek, Türk standardlarının kalitesi daha tatmin edici bir seviyeyi bulacaktır.

DERİ STANDARDLARI HAZIRLANIYOR

Küçükbaş, büyükbaş hayvan ham derileri, yüzük derileri, kösele standard tasarıları bitirilmiş olup, uygulama ile ilgili bulunan Sümerbank Beykoz Deri ve Kundura Sanayii Müessesesi, Deri Kimyagerleri Cemiyeti ve benzeri kurumlarla uzmanların incelemesine sunulmuştur. Standardlarda yer alan teknik bölümler ve değerler yapılabilecek denemelerle değerlendirilecek ve böylece standardlar kesin şeklini alacaktır. En çok sıkâyet konusu olan ayakkabının ham maddesi olan derilerin böylece sıkâyetleri önleyecek bir standard yapılmış olacaktır. Deri standardları yapıldıktan sonra bu standardlarda ki değerlere uygun olarak ayakkabı standardı da yapılacaktır.

Pulluk uc demiri standardı hazırlandı

TSE'nin ilk kuruluş yıllarında Sanayi Bakanlığının isteği üzerine hazırlanmakta olan pulluk uc demiri standarı son seklini almak üzeredir. Son yıllarda Oliver tipi pullukların çiftçilerimiz arasında aranır olması sebebile bu tiple ilgili uc demirlerinin de standard kapsamına alınması için çalışılmaktadır. Yakın günlerde bu standard da son seklini almış olacaktır.

TS. 2, 17 VE 18 STANDARDLARI NIN TABLOLARI İLE İLGİLİ

Sanayi Bakanlığının Bir Tebliği

Sanayi Bakanlığıne, TS 2, 17 ve 18 standardlarının tablolarının değiştirilmesi üzerine, kontrol faliyetini yürüten iller teşkilatına bir tebliğ gönderilmiştir. 31/10/1962 tarihli ve 4/E-67121-2/10240 sayılı bu tebliğin metni sudur:

«TS 2, TS 17 ve TS 18 standardlarının tablolarnı değiştiren 7/9/1962 tarihli ve 6/901 sayılı Kararname 26/10/1962 tarihli ve 11242 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Adı geçen standardların yeni tabloları ilişkide gönderilmiştir. Bunalımların eski tablolara yerine konulması, eski tablolara imha edilmesi ve badema bu cettellere göre işlem yapılması rica olunur.»

Filmaşın standarı yapılması için hazırlıklara başlandı

Filmaşın standarıının yapılması için hazırlıklara başlanılmıştır.

Memleketimiz sanayii için faydalı sağlayacak olan bu standarda ait taslağın bir bölümünü aşağıya alıyoruz.

Filmaşın Standardı

Esasları :

Tarif : Filmaşın maktası müyyen bir tolerans dahilinde tam sıcak olarak sarılmış tel ve çivi teli ile çekmeye elverişli mamül çeliktir.

Çeligin imâl şekli : Malzemenin istihsal şekli iki gruba ayrılır :

A) Thomas usulü çeliği,

B) Siemons - Marten, elektrik ocağı,

Özellikleri :

1 — Filmaşın haddeleme esnasında sıcak olarak saat yelkovamları aksi istikâmîteinde ve üstten gelmek suretile sarılmış kangal halindedir.

2 — Kangalların ağırlığı 70 - 300 Kg.

3 — Kalın civata imâli için 8 - 12 φ mm. Çivi için : % 15 nisbetinde 8 - 10 mm. φ civi için % 85 nisbetinde 5.5 - 6.5

mm. φ tel için % 100 nisbetinde 5.5 - 6.5 mm. φ

4 — Kütür toleransları : (8 - 10) φ ± 0.4 (5.5 - 6.5) φ ± 0.3.

5 — Katmer, çatlak, Lunker ve fitilden âri olacaktır.

6 — Çeligin terkibi :

C 0.10

Si Serbest

M 0.50

Pumax 0.05

S max 0.05

7 — Maktar sathı :

DIN. 59110

Süt ve sütten yapılan maddeler standarı

Tarım Bakanlığı, süt ve sütten yapılan maddelerin standartının yapılması için gereken hazırlıklara başlamıştır. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ile Sanayi Bakanlığı temsilcilerinin de katılacağı bu çalışmalarla süt ve sütten yapılan maddelerin standartları, Avrupa standartlarına uygun olarak hazırlanacaktır. Bu hazırlıklara TSE'nin de katılacağı öğrenilmiştir.

GEÇEN AY İÇİNDE TSE'ye YABANCI MEMLEKETLERDEN GELEN STANDARDLAR

YABANCI MEMLEKET	Alman	Amerika	Arjantin	Avustralya	Britanya	Belçika	Bulgaristan	İsveç	Canada	Portekiz	Hindistan	Macaristan	Venezuela	Yeni Zelanda	Toplam
HAZIRLIK GRUBU															
ELEKTRİK	2			2		1		4	7		8				24
KİMYA	8		1												9
LABORATUVAR		3								1					4
İNŞAAT				4	4										8
MADEN	3														3
MAKİNA		1				2	7	2							12
MÜHENDİSLİK NORMLARI	11								4						15
TEKSTİL															
ZİRAAT					8								5		13
TOPLAM	22	4	1	6	14	8	(*) 283	6	11	1	8	(*) 9	(*) 128	5	517

(*) Muhtelif konularda.

Turunçgiller Standardının uygulanmasile ilgili karar

14 Kasım 1962 günü Resmî Gazete'de turunçgiller standardının uygulanmasıyle ilgili Bakanlar Kurulu kararı şu şekilde yayınlanmıştır.

«Karar sayısı : 6/1080

5.2.1962 tarihli ve 6/144 sayılı kararnameye ektir.

Turunçgiller standardının uygulanmasıyle ilgili ilişik kararın (1962 - 1963 ihraç mevsimine münhasır olmak üzere) yürürlüğe konulması; Türk Standardları Enstitüsünün uygun mütaleasına dayanan Ticaret Bakanlığının 12.10.1962 tarihli ve 7/XIII - A. 1. E/4361 sayılı yazısı üzerine, 1705 sayılı kanunun 1. maddesine göre, Bakanlar Kuruluna 27.10.1962 tarhinde kararlaştırılmıştır.

KARAR

1 — Diyagonal istif ve boylama mecburiyeti bâki kalmak şartıyla Turunçgiller Standardının 2.21 numarasında sözü geçen ve meyvelerin ambalaja istif şeklini gösteren 6, 7, 8, 9, 10 ve 11 numaralı foyeler ile sandıklara konulacak meyve satışında mecburilik kaldırılmıştır.

2 — Standardın diğer hükümlerine uyulmak şartıyla 1.2 numarasında Tablo: 1 de gösterilen en büyük boylardan daha iri meyvelerin ve kendi çeşidi içinde bir alt ve bir üst boydan ceman en çok % 7 ye kadar meyva ihtiva eden malların da ihracı mümkünür.

3 — Yalnız Avrupa Para Anlaşması (APA) dışı memleketlere yapılacak ihracatta yine standardın diğer hükümleri bâki kalmak şartıyla standardın 2.0 numarasında gösterilen ambalaj hükümleri için mecburilik kaldırılmıştır. (Ancak, APA dışı memleketlere yapılacak ambalajlı ihracatta, standard ambalâjlar dışında

yalnız 20.3.1962 tarihine kadar muvakkat kabul suretiyle memlekete ithal edilmiş sandıkların kullanılması zaruridir.)

4 — APA dışı memleketlere dökme olarak ihracat yapıldığı hallerde standardın 2 numaralı piyasaya arz ve 1.2 numaralı boylara ayırma hükümlerinin mecburiliği de kaldırılmıştır.

5 — APA dışı memleketlere 3 üncü maddeye göre standard

olmayan ambalâjla yapılacak ihracatta ambalaj üzerine «Ambalaj standard değildir». ibaresi konulacaktır.

6 — Yalnız mandarinler için standardın 2.10 ve 2.11 numaralı hükümlerindeki mecburilik kaldırılmıştır.

7 — Bu karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

8 — Bu kararı Ticaret Bakanlığı yürütür.»

Standardlara aykırı bazı mamüller hakkında Sanayi Bakanlığı bildirisi

«1705 sayılı kanun hükümlerine göre hazırlanan:

1 — Yalıtılmış iletkenlerde ve kablolarla kullanılan yalıticı kılıflar ve dolgu malzemesi,

2 — Yalıtılmış iletkenlerde ve kablolarla kullanılan kâğıt,

3 — Yalıtılmış iletkenlerin muayene metodu,

4 — Yalıtılmış iletkenlerin yapısı,

TS. 35, 37, ve 38 standardlarının mecburi tatbike konulması hakkındaki 18/8/1962 tarihli ve 11181 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 23.6.1962 tarihli ve 6/674 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesinin 3 üncü maddesi gereğince, mahalli Ticaret ve Sanayi Odalarına, Sanayi Odalarına, Ticaret Odalarına ve bunların bulunduğu yerlerde mahallî Belediyelere

24.6.1961 tarihli ve 5/1364 sayılı kararname hükümleri gereğince beyana tabi tutulup ve bu kararnamede derpiş olunan madde içinde bildirdikleri halde tasfiye müddetinde tasfiye edilmeyen mamulleri ellerinde bulunduran hakiki ve hükûmî sahişlerin yine aynı makama bir beyanname ile bildirdikleri elle rinde mevcut malların;

a) Mamuller üzerine standarda aykırı olduğunu gösterir etiket konulmak,

b) Standarda aykırı olan bu mamulleri doğrudan doğruya müstehlike satmak,

c) Her ay sonunda, o ay içinde satılan miktar, ilk beyannamenin verildiği Odalar ve Belediyelere imalâtcı veya satıcı tarafından bildirilmek ve bu bildirim kâğıtlarını Bakanlığa intikal ettirmek, suretiyle, 31.1.1963 tarihine kadar satılması ve tasfiyesi uygun görülmüştür.

Keyfiyet bildirilir».

El dokusu Türk halı standarı mecburi kılınıyor

TSE tarafından hazırlanan el dokusu Türk halı standartının mecburi kılınması Sanayi Bakanlığınınca uygun bulunmuş, bu konuda gereken işleme başlanılmıştır. Bugünlere Bakanlar Kurulunda karara bağlandıktan sonra yürürlüğe konulacak olan bu standart için 1 yıllık tasfiye süresi konulduğu öğrenilmiştir.

Norm Murakabe Tüzükleri ve Standard Kararnameleri

Geçen sayımızda sınai mammüllelerle ilgili «norm murakabe tüzükleri» ni ve «standard kararnameleri» nin birer listesini yayınlamıştık. Bu sayımızda ise ihraç mallarımızla ilgili «ihracatı murakabe tüzükleri» ile «standard kararnameleri» ni yanlıyoruz.

Konu ile yakından ilgili olmayanlar ve önceki uygulamayı bilmeyenler bu iki belge arasında ne gibi farklar olduğu hususunda tereddüde düşebilirler. Bu tereddütleri ortadan kaldırmak için bir iki noktayı aydınlatmakta fayda gördük.

Bilindiği üzere, standardlar konusunda temel hükümler 1705 ve 2018 sayılı kanunlarda bulunmaktadır. Bu kanunlarda yer alan ve Hükmeye kararlar almak hususunda yetkiler veren hükümler, her madde ya da ürün için ayrı bir «murakabe tüzük» ü yapılmak suretiyle uygulanmağa başlanmıştır. Bu tüzüklerde hem madde veya ürünün standardı ile ilgili hükümlere hem de murakabe ile ilgili hususlara yer verilmekte ve tüzük olmaları yüzünden de Danıştay'dan geçirilmektedir. Bu uygulamaya göre her tüzükte murakabe hükümleri tekrarlanmaktadır, böylece tüzükler gereksiz olarak geniş hacimde olmaktadır. Bu mahzuru kaldırmak, her tüzüğü veya değişikliğini Danıştaydan geçirmek için bir ana tüzük yapılması ve murakabe ile ilgili hükümlerin bir arada toplanması uygun bulundu. Bu arada standard yapma görevinin TSE ne verilmesi, denetleme görevinin ise Hükümet tarafından eskisi gibi yürütülmesi de standardın esası ile onu denetlemeye yarayan hükümlerin ayrılmaması gereğini ortaya çıkarmıştır. İşte bu yüzden Türk Standardlarının Tatbiki Hakkında Tüzük 4. Aralık 1959 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe konuldu.

(Devamı 28. Sayfede)

ADI VE KONUSU	Kararname Tarihi	No.	Resmi Gazete Tarihi
1 — Fındık ihracatının mürakabesine dair nizamname	4/11/1931	11913	21/11/1931
Fındık ihracatının mürakabesine dair nizamnamenin 23.uncu maddesini değiştiren nizamname	31/12/1933	15517	14/ 1/1934
Fındık ihracatının mürakabesine dair 4/11/1931 tarihli nizamnamenin bazı maddelerini değiştiren nizamname	29/ 1/1934	2/78	11/ 2/1934
Fındık ihracatının mürakabesine dair 4/11/1931 tarihli nizamnamenin bazı maddelerini değiştiren nizamname	26/ 2/1936	2/4116	10/ 3/1936
Fındık ihracatının mürakabesine dair nizamname	9/ 8/1937	2/7217	24/ 8/1937
Fındık ihracatının mürakabesine dair nizamnamenin bazı maddelerini değiştiren nizamname	8/ 1/1940	2/12623	18/ 1/1940
Fındık ihracatının mürakabesine dair nizamnameye bir madde eklenmesi hakkında nizamname	19/ 1/1940	2/12718	29/ 1/1940
Fındık ihracatının mürakabesine dair nizamnameye bir fikra eklenmesi hakkında nizamname	11/ 8/1942	2/18552	25/ 8/1942
Fındık ihracatının mürakabesine dair tüzüğe bir geçici madde eklenmesi hakkında tüzük			22/ 4/1961
2 — Kabuklu yumurta ihracatına dair nizamname	1/10/1934	2/1339	7/11/1934
Kabuklu yumurta ihracatı nizamnamesi	10/ 2/1938	2/4014	19/ 2/1936
Yumurta ihracatının mürakabesine dair nizamname	18/ 3/1938	2/8304	31/ 3/1938
Yumurta ihracatının mürakabesine dair nizamnamenin bazı maddelerini değiştiren nizamname	8/ 1/1940	2/12610	18/ 1/1940
Yumurta ihracatının mürakabesine dair nizamnameye bir madde eklenmesi hakkında nizamname	15/ 1/1940	2/12658	29/ 1/1940
3 — Çekirdeksiz kuru üzüm ihracatının mürakabesine dair nizamname	7/ 8/1937	2/7211	21/ 8/1937
Çekirdeksiz kuru üzüm ihracatının mürakabesine dair 7/8/1937 tarihli nizamnameye ek nizamname	3/ 1/1938	2/7969	14/ 1/1938
Çekirdeksiz kuru üzüm ihracatının mürakabesine dair nizamnamenin 9. ve 16. nci maddeinin değiştirilmesi hakkında nizamname	17/ 8/1938	2/9460	12/ 9/1938
Çekirdeksiz kuru üzüm ihracatının mürakabesine dair nizamnameyi değiştiren nizamname	8/ 1/1940	2/12619	18/ 1/1940
Çekirdeksiz kuru üzüm ihracatının mürakabesine dair nizamnameye bir madde eklenmesi hakkında nizamname	19/ 1/1940	2/12707	29/ 1/1940
Çekirdeksiz kuru üzüm ihracatının mürakabesine dair nizamnameye bir madde eklenmesi hakkındaki nizamnamenin tadilene dair nizamname	11/ 8/1942	2/18551	25/ 8/1942

DÜZETME :

10.uncu sayımızın (13). sayfasında yayınlanan sınai standardlar listesinde Çimento Standardlarının yürürlük tarihinde bir yanlışlık olmuştur. Bu tarihler 27.10.1962 ve 27.4.1963 olacaktır. Düzeltir, özür dileriz.

Standardların hazırlanması ve revizyonu konusunda

Türk Standardları Enstitüsü ile diğer millî enstitüler arasında bir kıyaslama

Ibrahim KUTLUTAN

Türkiye, tarihi boyunca denilebilecek kadar çok eski zamandan beri ziraî gehresi ve istihsaliyle tanınmıştır.

Onun için millî ekonomisinde zi-raf mahsuller daima hakim rolü oynamış ve ön planda yer almıştır.

Buna rağmen, dikkat edilecek olursa miktar itibarıyle dünya istihsalinde en ileri mevkide bulunduğu istihsalde bile hig bir zaman dış piyasaya tesir edecek bir otorite kuramamış, tersine dıştan gelen istek ve zorlamalara ayak uydurmak zorunda kalmıştır.

Haklı bir zarurete dayanmadığı için üzüntü veren bu oluş üzerinde bir nebe durmak ve sebeplerini araştırmakta fayda vardır.

Ziraat mahsullerinin büyük çoğunluğu insan gıdası olarak istihlak edildiğine göre, bunlarda bilhassa sıhhat ve temizlik aranır. Bunun yanı başında da değişik ve çekici görünüşde olmalıdır.

Ve nihayet satın alınmalarında, istihlaklerinde gerek kıymet ve gerek emek bakımından ehven olması, kolaylık bulunması önemlidir.

Piyasada tutunmak ve hakim olabilmek, ancak bu üstünlük ve väsiyetlerini sağlamakla kâbil olabilir.

Bu gerçege ulaşabilmek için yapılacak ilk iş de tarladan başlayarak müstehlikin eline geçinceye kadar olan zaman ve safha içerisinde mahsullerimize bu temiz ve güzel görünüşü vermekten ibarettir.

Atalarımız daha 15inci asırda Yalova'dan İstanbul'a gönderilen kiralazlar olsunluk ve sıhhatını belirten kurallar koymuşlardır.

Fakat kurulan bu düzen terk edilmiş, mahsullerimiz, iklim ve tabiat şartlarımızın verdiği güzellik, koku ve tadı kaybettirecek ölçüde bir ihmale uğramıştır.

Buna karşılık muasır ileri memleketler ziraat usullerini geliştirmeşler, dünya piyasalarında mahsullerimizi ikinci plâna düşürmüslereidir.

Son yıllarda, ziraî istihsalimizi

kısırlaştıran ve ihrac mallarımızı gözden düşüren gerçek sebep budur.

Üstelik yapılan Tağşış ve hileler yüzünden millî menfaatlerimiz çok zarar görmüş, mallarımıza karşı olan güven yitirilmiştir.

Müstahsil ve ihracatçılarımız bu yüzden zor duruma düşmüş ve bu derdin devasımı arayıp bulmak millî bir dava olmuştur.

Standardlaşma, bu çabaların ortaya koyduğu ilk işaretdir. Nitekim dünyada da tatbikat böyledir.

Cünkü piyasanın olduğu sıhhat, dayanma, işe yararlı, çekici güzel görüşmiş ve güven standard anlamında toplanmaktadır.

Yine onun içindir ki, dünya savaşları sonunda bozulan ekonomik düzeni yeniden yoluna koymak amacıyla önceleri millî standard enstitüler kurulmuş ve milletlerarası ticareti kolaylaştırıp geliştirmek zaruretiyle de Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatı (ISO) kurulup dünya standardları demek olan Rekomandasyonların yapılmasına başlamıştır.

1954 de kurulup 132 sayılı kanunla 1960 yılında muhtar bir hüviyete ve özel gelir kaynaklarına kavuşturulan «Türk Standardları Enstitüsü» aynı ihtiyaçtan doğmuş ve kısa zamanda standardlarıyla varlığını yürüttü ve dış alemden tanıtılmıştır.

Enstitü, en modern esaslara göre hazırlanan statüsünün verdiği imkânlar sayesinde yalnız gatış altında ve standard idealı etrafında toplamağa muvaffak olduğu bilgin ve uzmanların eserlerinden faydalanan makam, standartizasyonla ilgili kuruluşlar ile işbirliği yaparak hizmet kapasitesini bir kat daha artırmıştır.

Bu karşılıklı yardımlaşma Türk Standardlarının millî ihtiyaçlarını hakkiyle karşılamasını ve o nisbette faydalı olmasını sağlayacaktır ki, bizim gibi gelişmemiş toplumlarda sadece bu mazhariyetin büyük değeri vardır.

Durumun iyi anlaşılabilmesi bakımından konuyu bir az daha açmak yerinde olur.

Millî bir standard hazırlanırken o konuda ileri memleket standardlarından faydalanan esas olmakla beraber bunları millî şartlar ve imkânlarla bağdaştırmak, tatbikatı da ona göre düzenlemek işin en can alıcı noktasıdır.

Standardın anlam ve faydalalarını kavramış milletlerde Enstitüler hazırladıkları standardları önce bir tasarı halinde bastırıp dağıtırılar.

Belli bir süre bunu uygulayan kuruluş ve kişiler alacakları sonuçları Enstitüye ulaştırırlar.

Enstitü bu ilham altında tasarısına kesin şeklini verip yayınlar.

Böyleslikle memleket dört başı mâmûr bir standard kazanmış olur.

Buna rağmen ziraat, ticaret ve sanayi gelişikçe birgün bu standardlar dahi ihtiyaçlara cevap veremez hale gelir, muhtevasını yeni baştan gözden geçirerek gerekir.

Tatbikatta bu işleme (standardı revizyona tabi tutmak) adı verilir. Ve bu hizmet yapılarak sıkıntılı giderilir.

Gelişmemiş memleketlerde bu işi aynı metodla başarmak sanıldığı kadar kolay olmayacağı için her milletin bünyesine uygun bir sistem bulması lâzımdır.

Bunu takdir eden Türk Standardları Enstitüsü teknik komitelerin hazırladığı tasarıları hazırlık grubunun sizgecinden geçirildikten sonra ilgili yerlerin müthalâalarına sunmakta ve bunların görüşleri altında olgunlaşıp kesin şeklini almış halde teknik kurulun tasvibinden geçirip yayılmalıdır.

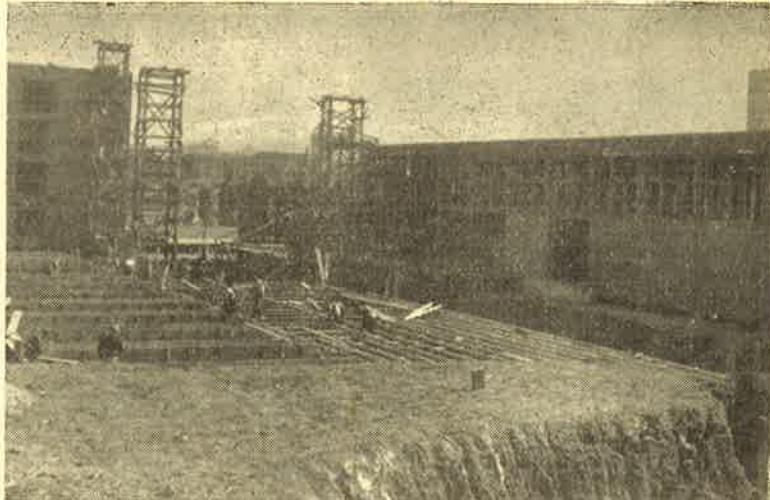
Fakat bu ihtiyamı rağmen beklenen sonuç elde olunmadığından mecbûr kılınan Türk Standardlarında bazen aksaklıklara rastlanabilemektedir ki, açıklanan şartlar dahilinde bunan kaçınmağa imkân yoktur.

Standardlaşma yayılıp müsbet ve faydalı tarafları anlaşıldıkça yurdumuzda da ileri memleketlerin sistemini uygulamağa elverişli ortam belirecek ve o zaman TSE hizmetini güçlük çekmeden yerine getirebilecek tir.

Bu mutlu günleri bekliyelim.

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ'NÜN LABORATUVARLARI

M. İ. OKAY

Yeni yapılan TSE Sitesinde Laboratuvar inşaatı

Ankara'da kurulmakta olan Türk Standardları Enstitüsü sitesi ve laboratuvarları memleketimizin sanayi, ticaret, tarım ve dolaşıyıyla ekonomisi üzerinde çok önemli rol oynayacak bir nitelik taşımaktadır.

Türk Standardları Enstitüsü'nün laboratuvarları aşağıdaki şekilde gruptara ayrılmıştır.

- 1 — Elektrik
- 2 — İnşaat
- 3 — Kimya
- 4 — Makine
- 5 — Metroloji
- 6 — Tekstil (sentetik ve tabii lifli maddeler)
- 7 — Tarım (bitkisel ve hayvansal ürünler)

Yukarıda gösterilen laboratuvar gruplarının esas görevleri standardizasyon çalışmalarına yardım etmek üzere, ham madde, işlenmiş madde ve tabii ürünlerin yalnız spesifikasyon ve standardlara uygunluk bakımından muayene ve analizlerini yapmaktan ibaret değil aynı zamanda memleket ve iklim şartları gözönünde tutularak her alandaki gelişmeyi sağlayıcı araştırma işlerini de ele almaktır. Böylece laboratuvarlarda standard çalışmaları ile bilimsel araştırmalar paralel bir şekilde yürüttürelerek örnek bir laboratuvar topluluğu olmasına çalışılacaktır.

Laboratuvarlarda bilimin en yeni ve ileri metodları ile çalışmasını sağlamak için gerekli araçlar düşünülmüş, buna göre aletler, teçhizat ve ecza listeleri hazırlanmış bulunmaktadır.

Her gruptaki laboratuvarların bünye ve teçhizatı o grubun fonksiyonuna ve yapılacak işlere uygun olarak düzenlenmiştir. Örnek olarak kimya grubu ele alınırsa, burada anorganik

maddeler, organik maddeler, elementel analiz, fotometri, elektroliz v.b. gibi laboratuvarların bulunduğu görülür. Tarım grubunun teşkil eden bitkisel ve hayvansal ürünler laboratuvarı, ihtiyaca cevap verecek şekilde ve özellikle tabii ürünlerimizden çeşitli ihtiyaç maddelerimizin standardizasyon bakımından muayene ve kontrolleri ile bilimsel araştırmalarda kullanılacak aletlerle teçhiz edilmiş bulunacaktır. Buna benzer çalışma ve araştırma imkânları da elektrik, inşaat, makine ve tekstil grupları laboratuvarlarında mevcut olacaktır.

Kimya grubunun laboratuvarında da yukarıda açıklandığı gibi standardlar ile ilgili analiz çalışmaları ile bilimsel araştırmalar birbirini izleyecektir. Örnek bir laboratuvar olma gayesini güden bir kuruluşun bilimsel araştırmalar da bulunması yalnız hakkı değil aynı zamanda görevidir de. İlk başta yapılacak olan bilimsel araştırmaların sanayi ile bir ilgisi gözükmeyebilir. Ancak şu bir gerçekdir ki simdiye kadar sanayi alanında yapılan bütün ilerlemeleri daima bilimsel çalışmalar hazırlamıştır ve en önemli keşifler de bilimsel araştırmalar sonucu olmuştur.

Türk Standardları Enstitüsü'nün kimya laboratuvarları memleketin ilkel maddelerini inceleme ve bunları değerlendirme yollarını araştırmayı önemli görevleri arasında görmektedir. Böylece memleketimizin kimya sanayiine fikir ve yön vererek endüstri hayatımızın gelişmesine hizmet edilecektir.

Süphesiz bütün bunları esaslı bir şekilde yürütmemek ve gerçeklestirebilmek için çok iyi yetişmiş elemanlara da ihtiyaç vardır. Bunu takdir eden Türk Standardları Enstitüsü faaliyete gerek bilgi, görgü ve tecrübelerini artırmak üzere Batı memleketlerine yüksek mühendisler göndermeye başlamıştır.

YURTTAN HABERLER

Mecburî Standardların kontrolü ve Kontrol Lâboratuvarları Tesisi ile ilgili çalışmalar devam ediyor

19/11/1962 günü Türkiye Odalar Birliği Merkezinde toplanan Ticaret ve Sanayi Bakanlıklar temsilcileri ile Türk Standardları Enstitüsü, Türkiye Odalar Birliği, İstanbul, İzmir, Adana, Ticaret, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları ve İşveren Sendikaları Birliği, İpek İş Sanayi Müessesesi delegeleri ön plânda Ankara, İstanbul, İzmir ve Adana'da kurulması düşündürilen Standard Kontrol Lâboratuvarlarının tesisisinde ve mecburî yürürlüğe konulan Türk Standardlarının tatbikatını mûrakabede özel sektörün de görevlendirilmesi hususunu müzakere ederek memleket ekonomisine ve millî sanayiin gelişmesi ile kaliteli imalât yapmasına ve dolayısıyle müstehlik halk menfaatlerinin korunmasına büyük ölçüde yardım edecek o-

lan bu hayırlı işin kanun ve mevzuat bakımından kuvveden fiile erişimini şart ve imkânlarını araştırmışlar, toplantıya katılan bakanlık ve müesseseler arasında ihtiyaç görülen emek ve masrafları paylaştıracak belirli esaslara dayanan bir ön anlaşmaya varmışlardır.

Ticaret ve Sanayi Bakanlıkları ile Türk Standardları Enstitüsü ve Türkiye Odalar Birliği bu anlaşmanın tahakkukunu sağlayacak zeminin hazırladıktan sonra kurulacak bu lâboratuvarların bünyelerini ve maliyet tutarları ile standard murakabe teşkilâtının kadro ve masraflarını da tesbit ederek tatbikata ait projeyi hazırlayacaklar, bunu çoğaltıp konu ile ilgili ve adları yukarıda yazılı oda, borsa ve müesseselere göndereceklerdir.

Bu bilgi ve dokümanların dağıtımasını müteakip yine Ankara'da Odalar Birliği'nde yapılacak toplantılarda proje müsterek bir çalışma ile olgunlaştırılıp tatbikine geçilecektir. Böylelikle resmi ve özel sektör bugüne kadar türlü yönlerden güçlükler arzededen, vatandaşlara üzüntü verdiği için bir an önce halli gereken millî bir dâvada aralarında karşılıklı anlayış ve yardımlaşmaya dayanan gerçek bir iş birliği kurmuş olacak ve bu sayede piyasamızda yalnız mesru rekabete imkân veren dürüst bir çalışma ananesi belirip yerleşecek, bunun tabii bir sonucu olarak da müstahsillerle müstehlik halk münasebetlerinde ve iç ve dış piyasalarda mamüllerimize karşı aradığımız güven teessüs edecektir.

KILIÇOĞLU

Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

E S K İ S E H İ R

K I L I Ç O Ġ L U Kiremit ve Tuğla Fabrikaları
Her Nevi Kiremit ve Tuğla,
Dişli Dösemme Tuğlaları

En iyi kaliteli mallariyle daima

müşterilerinin emrindedir

ADRES : Posta Kutusu 7
Eskişehir

Telgraf adresi : KİREMİT
Telefon No. : 1364 - 2105

SOYA YAĞI SAĞLIĞA ZARARLI DEĞİL

Türk ve Amerikan Hükümetlerinin karşılıklı anlaşmaları gereğince Türkiye'ye 35.000 ton soya yağı gelmiştir. Bu yağlar Türk halkın gıda ihtiyacını karşılamak amacıyla margarin ve yağ sanayiine dağıtılmakta olup her türlü denetimeleri gerek Amerika'dan çıkışta ve gerekse Türkiye'ye girişte düzenli olarak yapılmaktadır. Soya yağları, dünya üzerinde çok geniş mikyasta yemeklik yağ olarak kullanılmaktadır. Günden güne gıda değerinin yüksek olduğu anlaşılımaka olan soya yağı Amerika halkın beslenmesinde dahi yılda 1,7 milyon ton kullanılmaktadır.

Beslenmede büyük rolü ve faydası olan soya yağlarının besleyici, sıhhate çok faydalı olduğu, bütün ilim adamlarınca ve dünya üzerine yaygın tatbi-katıcılarıyla sabit olmuştur.

Plastik ayakkabılar sağlığa zararlı

Deri ve köseleden gayri maddelerle imâl edilmiş çocuk ayakkabı ve terliklerinin çocukların bazı ayak hastalıkları ve romatizma yaptığından tespitinden sonra bir çok memleketlerde 20 yaşına kadar çocuk ayakkabı ve terliklerinin deriden gayri maddelerden imali özenle bulunmaktadır.

Londra'da yayınlanan, milletlerarası nitelikte Deri Ticareti Dergisinin 22.8.1962 tarihli nüshasında çıkan bir yazida, Rusya'da da deriden gayri maddelerden mamûl ayakkabıların büyümeye çağındaki çocuklar tarafından kullanılmasının menedildiği açıklanmaktadır.

TİCARET BAKANININ BASIN TOPLANTISI

IHRACATIMIZDA STANDARDİZASYONUN ÖNEMİNE TEMAS OLUNDU

Ticaret Bakanı Muhlis Ete 7 Kasım tarihinde bir basın toplantısı tertipliyerek dış ticaretimizi ilgilendiren konular ile alınan ve alınması düşünülen tedbirlere dair açıklamalarda bulunmuştur.

Bakan, toplantıda başlıca ihraç mallarımız üzerinde dura-rak, yeni ihraç sezonunun ümit verici olduğunu belirtmiş bu arada standardizasyon faaliyetlerine de temasla «Şeftali Standardı Batı Avrupa memleketleri nin istediği ve kabul ettiği ölçülerde göre düzenlenmiş, yayınlanan kararname ve yönetmelikte yürürlüğe konmustur» demiş, gelişen yaş meyva ve sebze ihracatı ile ilgili olarak da «Müşterek Pazar tarafından tesbit ve ilân edilen bazı yaş meyve ve sebze normları (*) Türkçeye çevrilmiş, Ticaret Odalarına ve ilgili ihracatçı birlükleri ile alakalı teşekkülere gönderilmiş ve Müşterek Pazar'a yapılacak ihracatta bunların göz önünde bulundurulması istenmiştir» dedikten sonra turuncıllar standardına dair de su bilgiyi vermiştir: «Turuncıllar standadında ve yakında yayınlanacak olan kararnamede (**) bir taraftan müstahsil, tüccar ve ihracatçılara kolaylıklar tanınmış diğer taraftan Batı Avrupa piyasasının istediği normalara sadık kalınmıştır. Turuncıllar standardının ilk tatlıkta memnuniyet verici sonuçlar alınmış, ihracat edilen limonlarımız Hamburg ve diğer Avrupa pazarlarında İspanyol ve İtalyan mallarından daha yüksek fiyatla satılmış ve satılmaktadır»

Ticaret Bakanı; İhracatımız, başlıca ihraç mallarımız ve standardizasyon alanındaki çalışmalar hakkında verdiği bilgileri müteakip ithalâtımıza da-

ir de açıklamalar yapmış ve bu arada Türkiye - M. Pazar mü-nasebetlerine de dokunmuştur.

(*) STANDARD'ın 4, 5, 6 ve 7 ncı sayılara bakınız.

(**) Turuncıllar Standardının uygulanması ile ilgili bu kararname 14.11.1962 tarihli Resmi Gazetedede yayınlanmıştır.

AMERİKAN YAĞ SANAYİCİLERİ TÜRKİYE'DE

Türk Yağ Sanayicileri ile tanışmak, karşılıklı fikir alış verişinde bulunmak, müsterek sanayı problemlerini görüşmek, ayrıca resmî ilgililerle de Türkiye'nin yağ ithali - İhraci konularında incelemeler yaparak, gelecek yılların yağ ihtiyacı gibi çeşitli meseleler etrafında görüş teatisinde bulunmak üzere Amerikan yağ sanayicilerinden bir kurul 26 - 30 Kasım 1962 günlerinde Türkiye'de temas larda bulunmuşlardır.

Bu kurulda Mr. Walter Sikes. U.S. Tarım Bakanlığı Yağ ve Sanayii kısmı Direktörü; Mr. G. L. Prichard, Amerika'nın Soya isleyen sanayicileri Washington temsilcisi; Mr. B. A. Townsend, Central Soya isimli şirketin başkan yardımcısı; Mr. W. Golden, Ralston-purina Yem ve Yağ Fabrikaları Şirketinin temsilcisi ve Mr. R. J. Peterson, Archer-Daniels Midland Şirketinin yağ uzmanı bulunmaktadır.

Ülkemizin sayılı yağ ve sabun imalcileri ile iki toplantı yapan kurul, bu arada ilgili teşekkülerle de faydalı toplantılar yapmışlardır.

Bu toplantıları, Amerikan Soya Birliği Türkiye temsilciliği düzenlemiştir.

**HAZIRLIKLARI YAPILAN TÜRK STANDARDLARI
İÇİN İNCELEMELER :**

**TÜRK YAPI TASLARI
VE MERMERLERİ**

Bugün, açılan ve açılması kolay olan ocaklarla renk ve çeşit bakımından Avrupa'da, hattâ dünyada en ön sırada gelen memleketler arasına girmiş bulunuyoruz

Ziya PAYZIN
Y. Müh. Mimar

Birçok medeniyetlerin besiği olan memleketimiz, her devirden kalma çok çeşitli mimarlık ve sanat eserleriyle dolu bir hazinedir. Bu eserlerin bugüne kadar, kısmen de olsa yaşayabilmesini geçmişin en esaslı yapı ve sanat malzemeleri olan tabii taş ve mermere zenginliğimize borçlu yuz. Muhtelif devirlerde artan veya azalan mermerlerimiz veya mermer adı altında kullanılan çeşitli tabii taşlarımız, Yeni Meclis binamız, Anıtkabir gibi anıtsal yapıların yardımı ile yeniden ekonomik ve estetik değerini arttırmış ve dış memleketlerin dikkatini çekmiştir. Bugün açılan ve açılması kolay olan ocaklarla renk ve çeşit bakımından Avrupa'da, hattâ dünyada en ön sırada gelen memleketler arasına girmiş bulunuyoruz. Dış istekler günden güne artmakta, yolların gelişmesi taşınması pahalı olan bu malzemenin ihrac imkânlarını fazlalaştırmaktadır. Fakat iyi kalitede 1 m^3 mal ihracı en az orta seviyedeki 2 m^3 malın içinde kullanılması ile mümkündür. İyi kalitede mal ihracı için, TSE mermer standartları işini ele almış olup bu konuda çalışmalarını sürdürmektedir. Daha düşük kalitelerin içinde kullanış yerini bulması mimar ve sanatkârlarımızın himmetine bağlıdır.

Türkiye'de «mermer» teriminin bilimsel anlamı ile halk arasındaki kullanılışı arasında bazan büyük

farklar mevcuttur. Gerçekten bilimsel yönden mermere niteliğini haiz olmayan pek çok taşların da biçilip ciğerlendiği, duvarlara veya döşemelere süsleme gayelerle kaplandığı ve halk arasında bunlara da mermere kaplama dendigi sık sık görülür. Taşlar arasında mermelerin gerçek yerini tayin etmek isteyerek şöyle bilimsel sınıflandırmayı gözden geçirmeliyiz.

TABII TAŞLAR :

İnsan eli değmeksiz tabiat şartlarıyla teşekkül etmiş taşlardır. Tabii taşları aşağıdaki gruplara ayırmak mümkündür.

1 — Mermerler :

Kalker veya dolomitlerin ısı ve basınc etkisiyle kristalize olması sonunda ortaya çıkan tortul taşlardır.

2 — Kalkerler :

Kalsiyum karbonat bileşiminde olan tortul taşlardır.

3 — Marnlı kalkerler :

Kalsiyum karbonat bileşiminde olmakla birlikte içinde bir miktar kıl bulunan kalkerlerdir.

4 — Travertenler :

Kalsiyum karbonatlı suların bir raktıkları çökeleklerden teşekkül e-

den tortul taşlardır. Çok delikli ve hafif olanlarına kalker tüfü, az boşluklu ve yoğunca olanlarına da traverten denir.

5 — Serpantinler :

Benekli, açık veya koyu yeşil renkte mağnezyum silikat hidrate olan tortul taşlardır.

6 — Kum taşları (Gre) :

0.1-2 mm arasında olan kum tanelerinin tabii bir cimento ile birleşmesinden ortaya çıkan tortul taşlardır.

7 — Konglomera ve bresler :

Kum, çakıl, irili ufaklı taş parçalarının tabii bir cimento ile birleşmesinden meydana gelen tortul taşlardır.

8 — Granitler :

Kuvartz, feldspat ve mika mineralerinin bilesmesinden meydana gelen mağmatik taşlardır.

9 — Trakitler :

Siyenitin volkanik bir türü olan mağmatik taşlardır.

10 — Andezit ve dasitler :

Diyoritlerin volkanik tipi olan mağmatik taşlardır.

11 — Bazaltlar :

Gabro grubunun volkanik bir türü olan yarı kristalize mağmatik taşlardır.

12 — Lav, tüf ve aglomeralar :

Volkanların kraterlerinden çıkan kızgın bir sıvı halinde akan madde veya bu kızgın mağmanın soğutmasıyle katılaşan bileşiklere lav adı verilir.

Bundan dolayı lav deyimi belirli bileşimdeki bir taş için kullanılmayıp, ait olduğu mağmatik taşı göre isim alır. Trakit lavı, andezit lavı v.b.

Volkanın püskürmesi sırasında lavlardan başkaca çıkan katı ince zerrelerin göl veya denizlerde birikmesinden ortaya çıkan oluşumlara volkanik kül denir. Volkanik külle riyle birlikte çıkan daha büyük parçaların çimentolasmasından meydana gelen taşlara «Aglomer» denir.

Şimdi memleketimizde tabii taş çeşitleri hakkında birazcık fikir vermek için her bölümle ilgili örnekler verelim:

1) Türk mermerleri :

Çeşit ve miktar bakımından en

zengin ocaklardan biri Afyon ocaklıdır. Tarihten beri isleyen bu ocakların birbirine çok yakın olanlarında bile değişik malzeme çıkar. Oldukça sert, iyi cilalanabilecek taşların yeri yapılmakta olan mermer standardlarındaki türkçe ve ingilizce adları söyledir.

Afyon :

- 1 — Afyon kaymağı (Afyon Cream)
- 2 — Afyon şekeri (açık) (Regal Afyon)
- 3 — Afyon şekeri (koyu) (Sugar Afyon)
- 4 — Kale altını (1, 11) (Cidel - Gold)
- 5 — Lavanta çiçeği (Lavander Cloud)
- 6 — Macenta (Magenta)
- 7 — Şark (Oriental)
- 8 — Afyon Dumanı (Afyon Bardiglio)
- 9 — Afyon kızıl duman (Afyon Golden Bardiglio)
- 10 — Afyon kaplan postu (Afyon Leopard)
- 11 — Afyon Şafak (Sun Risee)

Yine tarihten beri kullanılan, miktar itibarıyla çok zengin fakat çeşit itibarıyla Afyon kadar zengin

olmayan Marmara mermerleri damarsız, çatlaksız oluşu bakımından heykel ve mermer oymacılığı sanatına çok elverişlidir. TSE standart çeşitleri şunlardır :

Marmara :

- 1 — Marmara Akbulut (Marmara light Cloud)
- 2 — Marmara gri damarlı (Marmara grey vein)
- 3 — Marmara gri bulut (Marmara light blue)
- 4 — Marmara beyazı (Marmara White)

Giresun :

- 1 — Gri sedef (Crystal Giresun)

Sapanca :

- 1 — Siyah sedef (Mountain Gray)
- 2 — Tütün küllü (Tabacco Esch.)

2) Kalkerler :

Halk arasında eskiden beri mermer adı altında kullanılagelen çeşitli ve güzel renklerde kalkerlerimiz mevcuttur.

Taş ocaklarından bir görünüş

İstanbul anıtlarının ekserisinde kullanılan Bakırköy kalkeri (Küfeki taşı, Maktarlı kalkeri, Lümeşel kalkeri) beyaz, yumuşak ve fosilli kalkelerdir. Son zamanlarda kaplama olarak kullanılan ve mühim kısmı yeni açılan oacaklardan çıkarılan kalkeler standard isimleriyle aşağıda sıralanmıştır.

Gebzetaşı :

- 1 — Okyanus beji I (Ocean Beige I)
- 2 — Okyanus beji II (Ocean Beige II)
- 3 — Gebze elma çiçeği (Samsun)
- 4 — Köz alevi (Amber Flame)

Hatay Kalkeri :

- 1 — Antakya Gülü (Antioch Rose)
- 2 — Hatay kırmızı kahve (Antioch Brown)

Haymana :

- 1 — Haymana pembe damar (Rose Veined Haymana)
- 2 — Haymana yeşil damar (Green veined Haymana)
- 3 — Ankara beji (Ankara Beige)
- 4 — Ankara krem (Ankara Buff)

Söğüt :

- 1 — Koyu tahi (Willow Beige dark)
- 2 — Söğüt altın (Willow Gold)
- 3 — Söğüt altın damar (Willow Beige light)

Adapazarı :

- 1 — Adapazarı siyahı (Island Cutique)

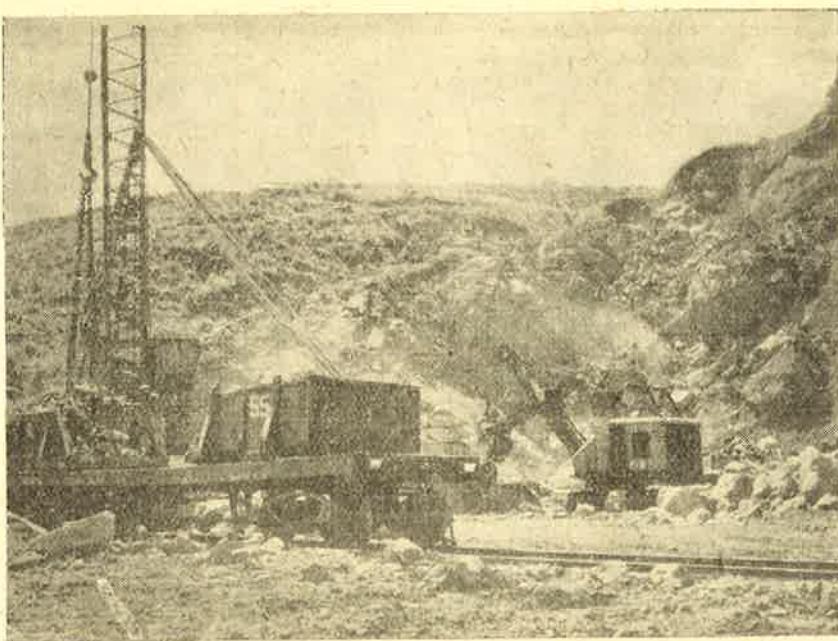
3) Marnlı kalkeler :

Oacaklardan çıkarken testere ile kesilebilecek kadar yumuşak olan bu taşlar, oacak suyunu kaybetmeden önce briket haline getirilip ev yapımında kullanılır. Gaziantep, Urfa gibi bazı şehirlerin mimari karakterini bu taş tâyin etmiştir.

Genellikle renkleri beyaz, krem, kirmızımsıdır. Gaziantepliler yüzey tabakalaridakine - ADALA -, orta kısımlardakine DÖŞEK, alttakilere YORGUN KAYA derler.

4) Travertenler :

Zamanla sertleşmesinden dolayı travertenler, tarihi yapılarda çok kullanılmıştır. Denizli harabelerinde eski, kaplıcada ise yeni kullanma şeklini yanına görmekteyiz. Eskiinin büyük bloklarının yerini bu günün levha kaplamaları almıştır. Özellikle mimaride olağanüstü etki-

Ereğli'de (Zonguldak) bir taş ocağı

siyle çok rağbet gören bu taşların standard adlarıyla çeşitleri sunlardır.

Denizli ve Eskipazarı :

- 1 — Buğday Başağı (Bazaar GOLD travertine)
- 2 — Arpa Başağı (Bazaar BEIGE travertine)

Malıköy :

- 1 — Malıköy travertenı (Turkish travertine)

Avanos :

- 1 — Tahi Helvası (Travertine Antique)

Seben :

- 1 — Seben Beyazı (Seben Snow White onyx marble)
- 2 — Seben Lokumu (Seben Turkish Delight)

Turhal :

- 1 — Limon taşı (Lemon Stone)

Avanos :

- 1 — Avanos Karabal (Hony Beige Onyx Marble)

Söğüt :

- 1 — Söğüt Tanyeri (Söğüt Onyx Dawn)
- 2 — Söğüt Cam Göbegi (Söğüt Onyx Glass Green)
- 3 — Söğüt menevişli (Söğüt Onyx Hazel)

Akhisar :

- 1 — Akhisar Altın Boynuz (Golden Horn Onyx)

5) Serpantinler :

Serpantinlerden Bilecik'te çıkan siyah - yeşil benekli bir çeşit Amit kabrin iç yan duvarlarında geniş yüzeyler halinde kullanılmıştır. Harikülâde olmakla beraber, işlemesi çok güç olduğundan fazla kullanılmamaktadır.

6) Kumtaşları :

Kumtaşlarından da mermer gibi levha kaplama olarak kullanılmaya elverişli olanları vardır. Lefke taşı (Sarı yeşil), Elâzığ taşı (Zafran), Tekirdağ taşı (Yeşil) ve standard adıyla Sile taşı (Shore Brown) bu arada anılabılır.

7) Konglomeralar ve bresler :

Yapılışları bakımından çok çeşitli renkler veren bu taşlar da kısmen eskidenberi inşaatta kullanılmış, kısmen de yeni yeni kullanılmaktadır. En çok tanınmış olanlar standard adlarıyla :

Adapazarı :

- 1 — Hereke Pudingi (Hereke Puding)

Bilecik :

- 1 — Bilecik beyaz damarlı (White Checkered)

- 2 — Bilecik Güllü (Bilecik Rose)
 3 — Bilecik Şafak Pembesi
 (Down pink)

Vezirhan :

- 1 — Vezirhan Gök Pembe (Breg
 Vezirkhan Skyrose)
 2 — Vezirhan Deve Tüyü (Ve-
 zirkhan Camel's Fur)

Kütahya :

- 1 — Kütahya Kaplanı (Kütahya
 Leopard)
 2 — 3 Antep Fıstığı (Kütahya
 Red-Green)

Ankara" ,

Güvercin grisi (Dove Gray)

8) Granitler :

Memleketimizde özellikle liman, parke yol bakımından geniş kullanımına malik olan granitler eski eserlerde kolon, lento gibi tek parça parçalar için tercih edilmektedir. Asfalt yolların gelişmesi parke yolun önemini azaltmış ise de, meyli fazla olan yollarda mozayik parke olarak önemi devam etmektedir. Taşın sert oluşu biçilmesini ve işlenmesini güçlendirirken, buna karşılık gayet iyi cila kabul etmektedir ve bu cılıayı nuzun müddet korumaktadır. Bu sebeple Avrupa ve Amerika'da plâklar halinde kesilen granitler binaların dingenâda gayet güzel levha kaplamalar olarak kullanılmaktadır. Mermer atölyelerinin gelişmesi memleketimizde de bu taşın aynı şekilde kullanılmasına yol açacaktır. Türkiye'de hemen her rengine rastlanmaktadır. Örnek olarak :

Gri ufak taneli amfibollü granitler için, Kapıdağ, Kazdağ (Edremit), Uludağ granitlerini, pembe - beyaz tonda olanlar için; Armutlu, Gebze (Koçalı) Kestenbol.

Gri yeşil renkte olanlar için; Kestenbol (Çanakkale) kırmızı, pembe - kırmızı Mısır granitine benzeyenler için; Gümüşhane, Giresun granitleri gösterilebilir.

9) Trakitler :

Mimari değeri fazla olmayan ve ancak yersel yapı taşı olarak kullanılan bu taşlara en iyi örnek Afyon trakitleridir.

10) Andezit ve dasitler :

Özellikle Ankara'da esas taşı olarak pek çok kullanılan bu taşlar, yakın zamanlara kadar dış kaplama, döşeme, basamak, bordür gibi imalâtta pek çok kullanılmıştır. Ancak zamanla erimesi, renginin kasvetli koyu olması, taşıma imkânlarının gelişmesi civardan daha güzel taglar getirtilebilmesi, taşın mimari değerini kaybetmemiştir ve bugün yalnızca yapı taşı olarak kullanılmasına sebep olmuştur.

Tipik örnekleri;

Ankara'da Araplarda çıkan : Kırmızı - yesilimtrak gri,

Ankara'da Solsafolda çıkan : Ef-
 lâtuñ,

Ankara'da Papazderesinde çı-
 kan : Morumsu - beyaz,

Ankara'da Mamakta çıkan : Kır-
 mızı renkleridir.

11) Bazaltlar :

Cok sert ve renginin genellikle kara olduğu, her harçla kolayca kaynagamaması, bu taşın mimari değerini azaltmaktadır. Diyarbakır gibi bazı yerlerde beyaz taşıla beraber kullanımlarla şehrde kendine has bir

mimari karakter veriyorsa da, kullanılmış yine yersel kalmaktadır. Diyarbakır, Elazığ, Eskişehir, Gaziantep, Kastamonu, Divrik, Urfa, Van, Maraç, Toprakkale ve Samsun'da bol miktarda bazalta rastlanır.

12) Lav - Tüf - Anglo- meralar :

Coc çeşitli karakter arzeden bu taşlara da memleketimizin çeşitli bölgelerinde bol miktarda rastlanır. Bu arada;

Ayazin taşı (Afyon) (Beyaz volkanik tüf)

Köprülü taşı (Afyon) (Siyah - Mor - Kırmızı)

Oda taşı (Yeşil Volkanik tüf)

Sille taşı (Pembe)

Kütahya tüfleri (Beyaz - Gri)

Nigde tüfleri (Beyaz - Bej)

Ordu tüfleri (Ünue tüf) (Pem-
 bemi)

Samsun - Kirazlıtaş (Yeşil
 esmer, koyu kırmızı benekli)

Kavak taşı (Açık veya koyu
 yeşil)

Yonu taşı (Kayseri, Kırşehir,
 Nigde) (beyaz, bej, gri, sarı, pembe,
 kırmızı, yeşil)

Hava taşı
 anılabılır.

İş Adamları

TÜRKİYE
İKTİSAT GAZETESİ

okuyor

Türkiye ve Dünya'da eereyan eden iktisadi olayları takip edebileceğiniz yegane gazete

TÜRKİYE İKTİSAT GAZETESİ'dir

Abone için müracaat :

Sehit Teğmen Kalmaç Cad. No. 30 - ANKARA

(Standard — 87)

ISO

Haberleri

IEC

IEC - REKOMANDASYONLARI

Gösterilen numaralardan rekomandasyonlarla ait olanlar zaman zaman yayınlanan IEC rekomandasyonlarının esas numaralarıdır.

Rekomandasyonlar tasarı halinde Millî Komitelerin mütlâalarına arzedildikleri cihetle bu mütlâaların arkası alınmadan tekemmül edemezler. Bu sebeple aradaki numaralar mutlak olarak teselsül etmezler.

Alelâde yayın şeklinde olanlar mensup oldukları komite ve sukomitenin kendi hususi numaralarını alırlar.

- IEC. 78) Radyo frekanslı müsterek mihverli kabloların itibarı mukavemetlerinin özellikleri.
- IEC. 79) Elektrik âletlerine mahsus istiale karşı mahfazalar
- IEC. 80) Direkt cereyanma mahsus kâğıt kondensatörler.
- IEC. 81) Genel ışıklandırma hizmetlerine mahsus flöresan lâmbalar.
- IEC. 82) Flöresan lâmbalara mahsus balastlar.
- IEC. 83) Dahili ve benzeri umumi hizmetlere, prizlere, yataklara, mahsus standardlar.
- IEC. 84) Civali muhavvileler.
- IEC. 85) Elektrik makine ve âletlerinin tecrit malzemelerinin sınıflandırılması.
- IEC. 86) Kuru pil ve bataryalar.
- IEC. 87) 1000 Volt ve ondan yukarı volajda havai hatlara mahsus cam mücerritler.
- IEC. 88) Standard cereyan hadleri.
- IEC. 89) Ses kuvvetini ölçme âletlerinin tatbikattaki özellikleri.
- IEC. 90) İşitmeye yardım eden polarize prizlerin boyutları.
- IEC. 91) Frekans modulasyonu yayınlarına mahsus shizelerin ölçü metodları.
- IEC. 92) Gemilerde elektrik tesisatına mahsus tavsiyeler.
- IEC. 93) Elektrik tecrit malzemeleri hacim ve mukavemet testleri metodları.
- IEC. 94) Manyetik teyp ses alma ve teksir sistemleri.
- IEC. 95) Hareket bataryaları (kurşun ocid)
- IEC. 95-1) Test metodları.
- IEC. 96) Radyo frekans kabloları.
- IEC. 96-1) Ölçü metodları.
- IEC. 96-2) Kablo özellikleri.
- IEC. 97) Temel parametreler.
- IEC. 98) Ticari ve transkripsiyon plâklar.
- IEC. 99) Siperi-Saika (Paratoner).
- IEC. 100) Elektronik tüpler ve valflar direkt enterelektrodları ölçme metodları.

(Devamı gelecek sayırlarda verilecektir)

ISO konseyi için 5 yeni delege seçilecek

ISO Konseyi için beş yeni delege seçilecektir. Bu konsey 14 ülkenin delegelerinden meydana gelmektedir.

ISO'nun üyesi olan ülkelerin 1.Kasım.1962 gününedek bildecekleri 5 delege su milletler içinden seçilecektir :

Arjantin, Avustralya, A-vusturya, Belçika, Brezilya, Şili, Danimarka, Endonezya, İrlanda, İsrail, Japonya, Hollanda, Pakistan, Portekiz, Güney Afrika Cumhuriyeti, Romanya, İsviçre, Türkiye, Birle-Arap Cumhuriyeti, Macaristan ve Büyük Britanya.

ISO'ya yeni kurulan iki Enstitü daha üye oldu

Milletlerarası Standardizasyon Teşkilâti'na (ISO) yeni kurulan iki Enstitü daha üye olmuştur. Bunlar Guatemela ve Rabat Enstitüleridir.

Guatemala Enstitüsü, standart hazırlanması görevinde Kostarika Honduras, Nikaragua, Salvador, Panamayı da temsil edecektir.

Yeni kurulan bu Enstitülerin adresleri :

Instituto Centro Americano de Investigacion y Tecnologia Industrial

4 a, Calle Y Avenida la Reforma Zona 10

Guatemala

Service de Normalisation

Ministere du Comerce, de

l'Industrie et des Mines

Rabat

ISO ÜYELERİNİN
STANDARD DEĞİŞİMİ

283 adet Bulgar Standardı TSE'ye geldi

Bulgaristan Standardlar Komitesi tarafından yayınlanmış bulunan 283 adet Bulgar Standardı TSE Dünya Standardları arşivine gelmiş bulunmaktadır.

Bunlar, ISO'ya üye ülkelerin birbiriyle standard değişimi anlaşması sonucunda gelmektedir.

Gene bu anlaşmaya göre değiştirilen standardlar 3'er tane olmaktadır.

Çelik tel halatları

Hollanda Standardlar Enstitüsünün Sekreteriyalığını yönettiği ISO'nun 105 sayılı Teknik Komitesi «Çelik Tel Halatları» ilgili tasarıyı ISO'ya üye ülkelerin standard kuruluşlarına göndermektedir.

Bu tasarımın değişmesini isteyen standard kuruluşları söz konusu Teknik Komiteye nedeni bildireceklerdir.

Tasarı TSE'ye de gelmiştir.

Zarf üzerine yazılacak adres ve pul yerlerine dair tasarılar

Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatı üyesi ve bu teşkilatin 6 numara altında çalışan Kâğıt Teknik Komitesi Sekreteriyası Fransız Standardizasyon Enstitüsüne hazırlanmış bulunan iki tasarısı TSE'ye gönderilmiştir.

Bu tasarısı zarf üzerine yazılacak adres ile pul yerleri üzerinedir.

TSE, bu tasarayı incelemek üzere T. Selüloz ve Kâğıt Fabrikaları İşletmesi Genel Müdürgüne göndermiş, görüşünü istemistiştir.

SEKA İşletmesi, tasarayı yerinde bulmuş bu konuda Fransız Standardizasyon Enstitüsüne olumlu cevap verilmesi dileğinde bulunmuştur.

Anastezi Malzemesinin Standardizasyonu

Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatı (ISO), tipta kullanılan gaz tüplerinin tefrika için renk kodu tasarısı hazırlamış bulunuyor

Anastezi malzemesinin Standardizasyonu konusu 1 ilâ 7 Eylül 1962 tarihlerinde Viyana'da toplanan Avrupa Anestezioloji Kongresinde görüşülen hususların belli başlılarından biri olmuştur.

Kongreye Oxford Radcliff Kliniği'nden Dr. H. G. Epstein ve Almanya'dan Profesör R. Frey müstereken Başkanlık etmişlerdir.

Bu konuda görüşülen hususlardan bazıları aşağıda belirtilmiştir.

1 — Tipta kullanılan gazlar için tüpler (Ebadları ve tefrik için kullanılacak renkler). Vannalar ve bağlantı parçaları,

2 — Nefes borusuna takılan tüpler ve bağlantıları,

3 — Anastezi alâtının bağlantı parçaları ve kontrolleri,

4 — Antistatik kauçuk ve infilâke karşı alınacak tedbirler,

5 — Sterilize alât ve edevatı, ameliyathanelerde ve koğuşlarda havalandırma ve anestezije tesiri,

6 — Solunum makinaları.

Bu sahada İngiliz ve Amerikan Standard Enstitüleri arasında sıkı bir irtibat kurmak suretiyle anastezi ve anastezi ile

ilgili millî standardlar izhar ederek önemli bir rol oynamışlardır. Hazırlanan bu spesifikasyonlar Avrupa memleketlerinin yakın alâkasını celbetmiştir. Bunların, beynâmilel spesifikasiyonların hazırlanmasına esas teşkil edeceği anlaşılmaktadır.

Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatı (ISO) şimdiden tipta kullanılan gaz tüplerinin tefrika için bir renk kodu tasarısı hazırlamış bulunmaktadır. (ISO/R 32).

ÇELİK DENEYLERİ İLE İLGİLİ STANDARDLAR

ISO Teşkilatı 17 sayılı Teknik Komitesince hazırlanmış bulunan ve çelik deneyleri ile ilgili metodları taşıyan tasarısı Türk Standardları Enstitüsü Makine Hazırlık Grupunda incelenmektedir.

Bu tasarısı aynı zamanda, Makina ve Kimya Endüstrisi Kürümuna, Maden Tetkik Arama Enstitüsüne, Karabük Demir ve Çelik Fabrikalarına da gönderilip, düşünceleri sorulmuştur.

Mr. GEOFFREY CUNLIFFE, YENİDEN BRİTANYA STANDARDLARI ENSTITÜSÜ BAŞKANI SEÇİLDİ

Mr. Geoffrey Cunliffe Britanya Standardları Enstitüsü Başkanlığına yeniden seçilmiştir. Britanya Standardlar Enstitüsü Genel Konsey Başkanı ve Norcros Ltd. in Müdürü olan Mr. Cunliffe böylece iki yıl arka arkaya Enstitü Başkanı seçilmiş bulunmaktadır.

(Mr. Cunliffe'in hayatı hikâyesi, Dergimizin 3. sayısında Standard Dünyasından Portreler sayfasında verilmiştir.)

Güney Afrika Standardlar Bürosu tarafından düzenlenen bazı tasarımlarda TSE'nin fikri istendi

RAFINE DİLMİŞ YAĞLARA DAİR ŞARTNAME

Yeniden rafine edilmiş yağlama yağları konusunda Güney Afrika Standardlar Bürosu tarafından düzenlenen şartname TSE'ye gelmiştir.

Adı geçen dokümanın incelenerek düşüncelerin bildirilmesi istenilmektedir.

Türkiye Petrolleri A.O.nin bu konuda çalışmalar yapan bir kuruluş olduğu bilindiğinden, TSE bu dokümanı ismi geçen teşekkülé göndermiş ve doküman üzerindeki düşüncelerini sormuştur.

GÖZ HASTALIKLARI İLE İLGİLİ BÜYÜTEÇLER

Göz hastalıkları ile ilgili büyüteler üzerine düzenlenmiş tasarı incelemeler yapmak için TSE'ye gönderilmiştir.

Bu tasarı İsviçre'deki Milletlerarası Standardizasyon Teskilatının (ISO) üyesi bulunan Güney Afrika Standardları Bürosunca düzenlenmiştir.

TSE, ilgili kuruluş olarak Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları Kliniğinden tasarı hakkındaki düşüncelerinin bildirilmesini istemisti. TSE, düşünceler geldikten sonra tasarıya son durumunu vererek, ISO kanalı ile Güney Afrika Standardları Bürosuna gönderecektir.

RAFINE EDİLMİŞ YAĞLAR VE LPG HAKKINDAKI TASARI

Güney Afrika Standardlar Bürosu hazırlamış olduğu rafine edilmiş yağlar ve LPG üze-

rindeki tasarımını TSE'ye göndermiştir.

Türk Standardları Enstitüsü bu tasarıyı ülkemizde bu konuda çalışmalar yapan kuruluşların yararlanabilmesi için dağıtmaktadır.

Tasarı tüp gazlar üzerindeki yeni çalışmaları kapsaması bakımından ilgi ile karşılanmıştır. Bilindiği gibi son yıllarda bu çeşit gazler ülkemizde kullanılmaktadır.

TUTUŞABILEN GAŞ TAŞIYAN ELEKTRİK MALZEMESİ SINİN KURULMASI VE BAKIMI

TSE, İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Fakültesine bir yazı ile, Güney Afrika Standardlar Bürosunca düzenlenen bir tatbikat kodu üzerindeki görüşünü sormuştur.

Tutuşabilen gaz taşıyan, havalarda kullanılacak elektrik malzemesinin kurulması ve bakımı ile ilgili bu doküman için hazırlanacak düşünceler, TSE kanalı ile ilgili Güney Afrika kuruluşuna ulaştırılacaktır.

Fotoğrafçılıkta kullanılan lâmbalar

Milletlerarası Elektroteknik Komisyonundan gönderilen bir tasarıının konusu sudur: Fotoğrafçılıkta projeksiyon lâmbası olarak kullanılan lâmbalar. Bu tasarı Türk Standardları Enstitüsü Elektrik Hazırlık Grupu Başkanlığına incelenecektir.

BELÇİKA DA STANDARD ÇALIŞMALARI

Belçika Standardlar Enstitüsü:

- Mayi yakıt kaplarının,
- Su ısıtıcı kapların,
- İnbisat kaplarının ölçü ve kalitelerinin etüdü için yeni bir su - komite kurmuştur.

Bu konuya ilgilenen bütün sanayicilerin dikkatleri çekilmiş fikirlerini belirtmeleri talep edilmiştir.

Geniş ölçüde yapılan anketin neticesi alındıktan sonra genel bir sonuca varılacağı umut edilmektedir.

Elektrik kablolarının standardizasyonu yapıldı

Belçika Elektroteknik Komitesi (C.E.B.) nin tertiplediği bir toplantıda kablo imalâcıları, elektrik tesisatçıları ve müteahhitleri hazır bulunmuştur.

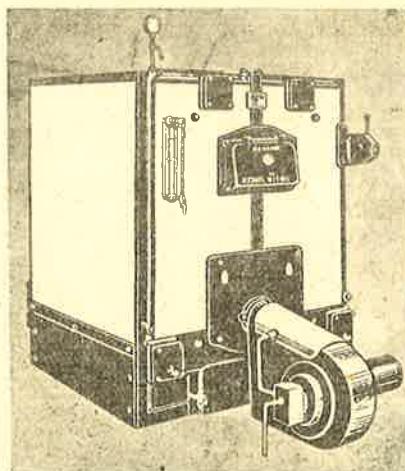
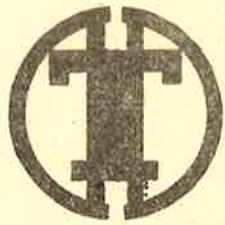
Bu toplantıda (C.E.B.) Başkanı M. Remy genel olarak standardizasyonun lüzumu ve faydalarını belirten bir konuşma yapmış bilâhare söz alan Komite Direktörü M. Smoes elektrik kablolarına tatbik edilen standart ölçülerinin nasıl tesbit edildiğini ve bunun metodunu açıklamıştır.

Madencilikle ilgili doküman

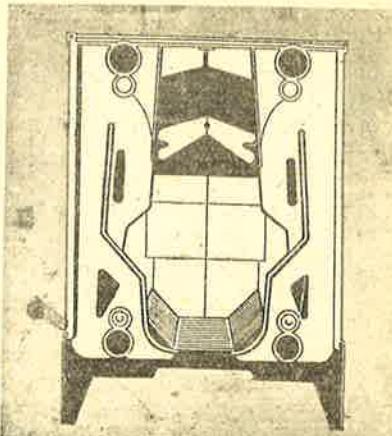
20 Ekim 1962 günü TSE, Mahmut Mesuliyetli Ereğli Kömürleri İşletme Müessesesine bir doküman göndererek bu konudaki düşüncelerini sormuştur.

Bu doküman 8-10 Mayıs 962 günlerinde ISO'nun 82 sayılı komitesinin madencilik konusunda Münster'de yapmış olduğu toplantı ile ilgilidir.

Söz konusu kuruluş madencilik konusundaki doküman üzerine düşüncelerini TSE'ye kısa bir süre içinde bildirecektir.

B II OEL
Kısmı Uygun Tipi
(Ü 12-26 m²)

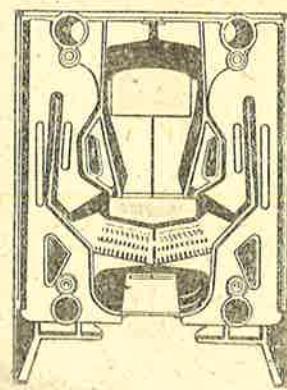
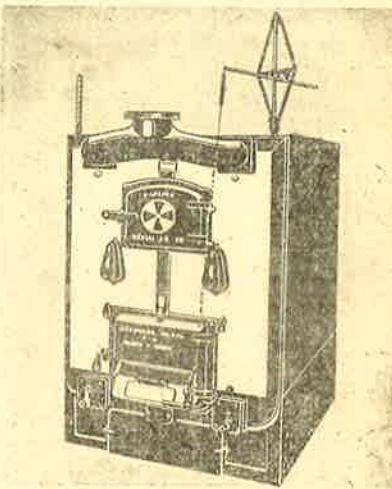
Döküm Radyatörlerden sonra, şimdi de...
Almanyanın en meşhur kalorifer kazanı fabrikası
Eisenwerk Hilden
 PATENTİ ve İŞBİRLİĞİ İLE İMAL EDİLEN
 SICAK SU VE ALÇAK TAZIYKLı BUHAR İÇİN
Döküm Kalorifer Kazanları

EN KÜÇÜK YERE
 MONTE
 EDİLEBİLECEK
 ŞEKİLDE
 DÖKÜM DİLİMLERDEN
 MÜTEŞEKİL

UCUZ
 UZUN ÖMÜRLÜ
 EKONOMİK
 KULLANIŞLI
 RAHAT
 YÜKSEK RANDIMANLI

B II SK
 Uygun ve her tür türbülere yakınına elverişli
 (Ü 12-26 m²)

**TÜRK DEMİR DÖKÜM
 FABRİKALARI A.Ş.**

Sipariş ve Satış Merkezleri:

FER TİCARET Ltd. Şti.
 İstanbul, Galata, Fermeneçiler 90,
 Telefon: 45 17 62

MERKEZ TİCARET Ltd. Şti.
 Ankara, Ulus Meydanı, Koş Han,
 Telefon: 11 04 60

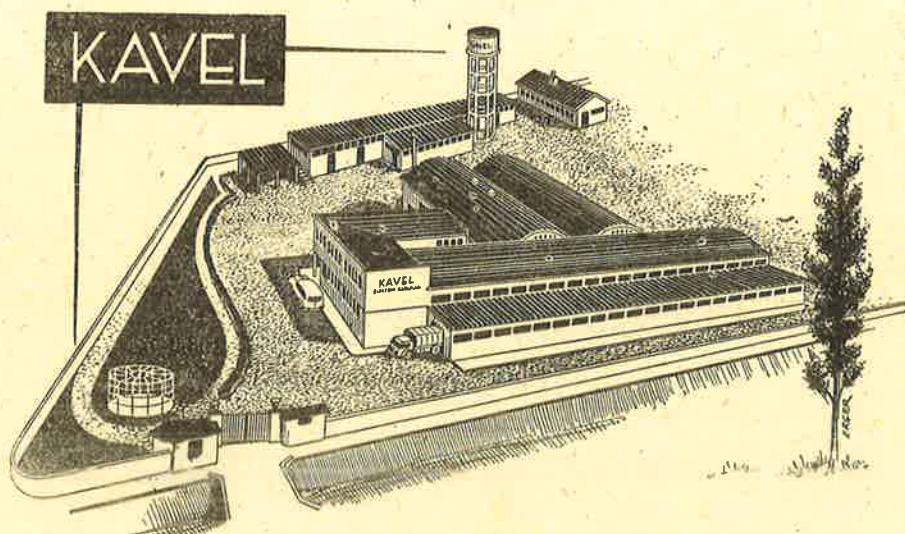
KAVEL

KABLO VE ELEKTRİK MALZEMESİ Ltd. Şti.

İstanbul — İstinye

Tel : 63 53 99 -
63 53 20

Tesis tarihi : 1954

MAMÜLLERİ

I — TS—03 e göre 10-95 mm² örgülü bakır iletkenler

II — Termoplastik s. madde ile yalıtlılmış, kuvvetli akım iletken ve kabloları :

(TS—38 e göre yapılan tipler (T) ve karşılığı VDE ye göre semboller NY ..... gösterilmiştir.)

a) İç ve dış tesisat telleri :

(T) NYA, (AT) NYAB,
(TTY) NYIFY Kapoten,
(TT) NYM, (TP ve ATP)
NYBUY antigron,
(TRn ve TRy) NYFA kordon
ve yassı kordon,
(TTR) NYMHY seyyar kordon

b) Toprakaltı kablosu :
Termoplastik esası NYY tipi kablo.

III — Zayıf akım iletkenleri :
Telefon iç ve dış tesisat telleri,
sahra kablosu,
Zil (sinyal) teli.

IV — Ermeye bobin telleri :
0.10 mm. den 2.10 mm. çapa kadar

V — Plastikten boru, band ve profiller,
PVC granül.

VI — Plastikten sun'ı deri :
Çeşitli renk, desen ve kalitede; dösemelik, çantalık, sofralık, elbise-lik, branda....

STANDARDLAR VASITASILE ENDÜSTRİYEL GÜVENLİK

(Hint Standardları Enstitüsü «ISI» Bülteninden)

Hindistan Fabrikalar Baş Müşavirinin tahminlerine göre, Hindistan'daki endüstriyel tesislerde (fabrikalar, madenler v.s.) kazalar dolayısıyle senede üç milyon iş günü kayıp olmaktadır. İstihsal kapasitesinin azalmasından doğan zarar ve kazaya uğrayanlara kanunen verilen tazminat milyonlarca rupi tutmaktadır. Böylece, endüstri kazaları, özellikle daha kuvvetli ve müreffek bir Hindistan'ın kurulması için eldeki bütün kaynakların seferber olduğu şu anda, millî ekonominin ilerlemesine ciddi bir engel teşkil etmektedir.

Bu kazaların birçoğu çok basit ve önceden tahmin edilebilecek sebeplerden doğmakte olup önemsiz bazı kuralların kabul ve uygulanması ile bunların önlenileceği yapılan incelemelerden anlaşılmaktadır.

Açıkça görülmektedir ki Hindistan'da endüstri, teknolojik ilerlemenin verdiği hızla makineleşmeye olduğundan, kazaların önlenmesi konusunun millî bir programa bağlanması, bu programın da bir kuruluşun her bölümünde çalışma alanlarının her kesiminde uygulanması gerekmektedir. Böyle bir programın etkili olabilmesi için de, programın çeşitli yönlerini hazırlayacak olan elemanların, çalışıkları alanların kodlarını ve gereklerini ayrıcalı olarak bilmeleri gereklidir.

İş kazalarına karşı tedbir alınması konusunun önemi devlet ve özel sektörce anlaşılmıştır. 1960 ta yapılan Çalışma Bakanları Konferansında iş güvenliğini geliştirmek için bazı tavsiyeler ortaya atılmıştı. Daha sonra 1961 senesinde çeşitli endüstri temsilcileri, iş güvenliği uzmanları ve devlet memurlarından kurulu bir ekip Amerika ve İngiltere'de incelemelerde bulunmuştur. Bu ekip, adı geçen memleketlerde kullanılan bazı metod ve teknigin Hindistan endüstrisine uygulanması ve işçilerin güvenliği eğitimi metodları, iş kazalarını önleyici tedbirler, güvenlik komiteleri kurulması ve endüstride güvenlik kod ve standardları gibi konularda tavsiyelerini bildirmiştir.

Ekip, ayrıca, endüstride güvenlik kod ve standardları ile ilgili olarak, Amerikan Stan-

dardlar Teşkilâtının bir yönden Federal Hükümet Kurumları öte yönden endüstriyel kurumlar ve işçi grupları için düzenlediği güvenlik kodu programı ile kazandığı başarıyı belirtmiştir. Amerikan Standardlar Teşkilâti tarafından derlenen elişi aşım güvenlik kodu Eyalet Hükümetleri kurumları tarafından uygulanan talimat ve tüzüklerin esasını teşkil etmiştir. Endüstri kuruluşları da, millî kurumları aracılığı ile bu kodları kabul etmiş ve böylece memleketi kapsayan bir program doğmuştur.

İngiltere'de işveren kendi kuruluşlarında kazaları önleyici tedbirleri, kanunî ödevlerin mecbur kaldırıldığı sınırların dışına çıkararak uygulamakta ise de, hükümet bütün alanlarda uylanmasını koordine etmek bakımından başlıca rolü oynamaktadır. İngiliz Standardlar Enstitüsü de bünyesindeki kişisel güvenlik teçhizatı komitesi ve inşaatta iş kodları komitesi aracılığı ile İngiliz Endüstrisi için güvenlik standardlarının formüle edilmesinde faydalı çalışmalar yapmaktadır. Bunların yanında, Kraliyet Kazaları Önleme Derneği, İngiliz Atom Enerjisi Komisyonu, Tıp Araştırma Konseyi, müstahsil federasyonları bu konu üzerinde önemle durmaktadır. Endüstri kuruluşlarının faydalananması için, Fabrikalar Mütettişliği ve Millî Hizmet Teşkilâti Londra'da Endüstride Sağlık ve Güvenlik Merkezi adlı devamlı bir sergi düzenlemiştir, endüstride sağlık, güvenlik ve güvenliği artıracak metod, teknik ve malzeme konusunda pratik örnekler vererek ilgililerin faydalamasını sağlamışlardır. İşçi ve işveren için bir eğitim kaynağı teşkil eden bu kurum, ayrıca, endüstride ortaya çıkan sayısız fikirlerin süzgeci haline gelmiştir.

Hint Standardlar Enstitüsü içerisinde kurulan Endüstriyel Güvenlik Danışma Komitesi, yabancı devletlerin tecrübelerinden faydalanaarak Hindistan endüstrisi için yeterli bir program tesbit etmeye çalışmaktadır. Enstitü, kazaların azaltılması ve güvenli olmayan işlerin ve durumlarn ortadan kaldırılmasında büyük sorumluluk taşıyan endüstri yöneticilerini Danışma Komitesine yardımcı olmaya çağrılmıştır.

EL DOKUSU TÜRK HALİ STANDARDI MECBURÎ KILINIRKEN

HALILARDA RENK MESELESİ

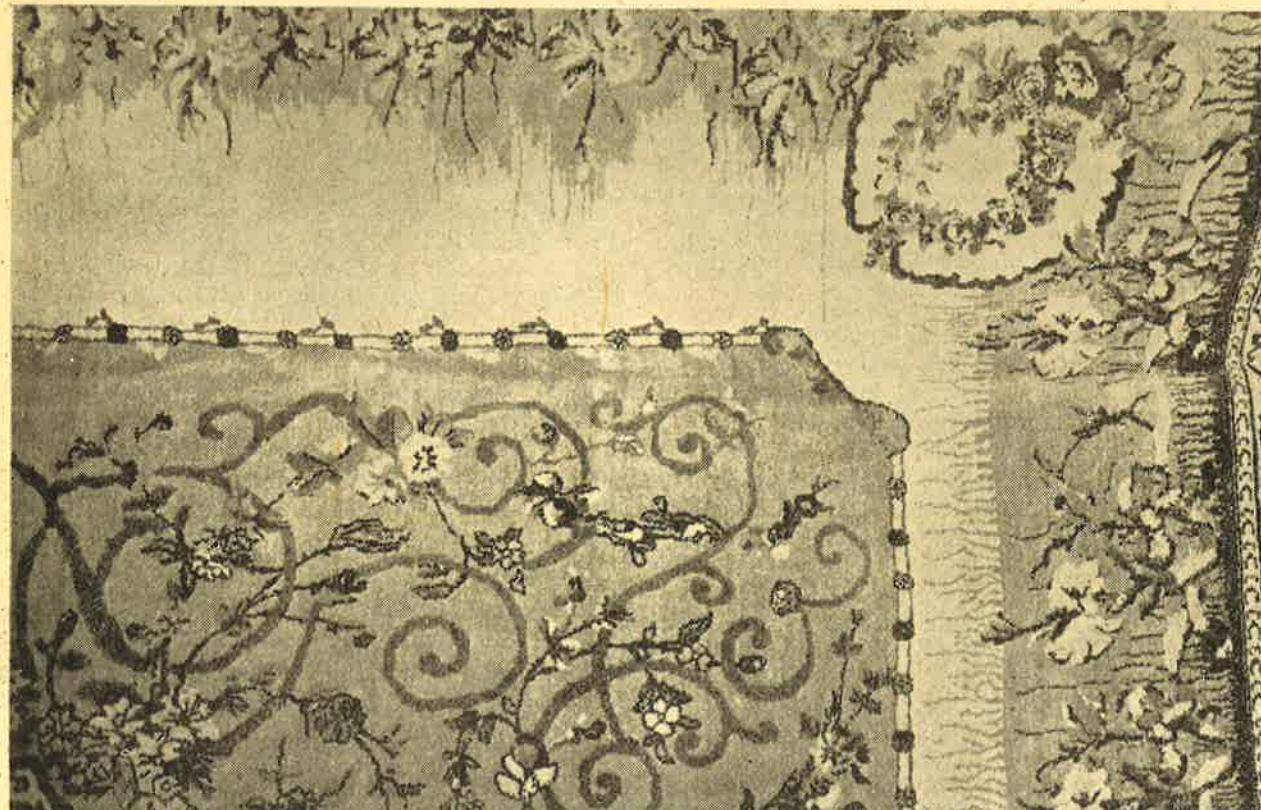
TSE tarafından hazırlanan ve Dünyada İlk Olan El Dokusu Türk Halı Standardı boyalı konusunda bir hüküm taşımamaktadır

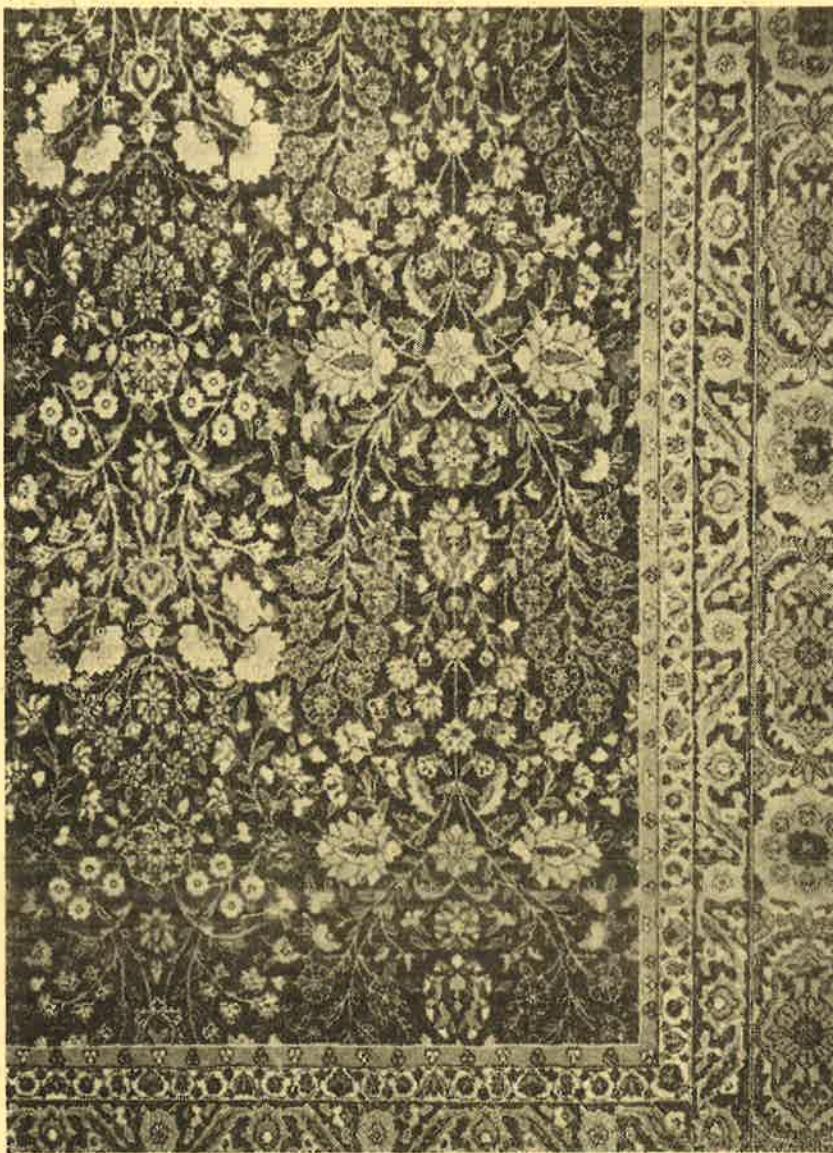
Muzaffer UYGUNER

Orta Çağın sonundan günü- rastlanmaktadır. Bunların renk- müze kadar geçen süre içinde leri kırmızı (açık veya koyu), Doğu halili Avrupa'da daima açık mavi ve koyu kahverengi- aranmıştır. XV ve hattâ XVI. Yüzyıldan önceki yıllarda doku- nan Doğu halili hakkında bil- gümüz tam degildir. Orta Çağın rindan kalan parçalar da koyu Arap kaynakları, halilin bazı mavi, kırmızı, yeşil, sarı ve kah- bölgelerde toplanarak sarayla- verengidir. 1913 yılında La Coq ra götürüldüğünü, camilere se- tarafından Turfan kazalarında rildiğini göstermektedir. Bugün bulunan parçalardan birinin de biley, bazı camilerde XIII. Yüz- yıldan kalma Türk halillarına ve siyah konturlu bir ejder kuy-

ruğu veya kıvrık bir dal ile süs- lüdür.

Doğu Türkistan'daki bu bu- luntulardan anlaşılığına göre halicilik Orta Asya'da başlamış ve Anadolu'ya göçlerle gelmiş- tir. Konya Alâeddin Camiiinde bulunan, Türk ve İslâm Eserleri Müzesine getirilen 5 halı parça- si ile 3 halidən ibaret koleksiyon incelendiğinde zeminin ge- nel olarak koyu mavi ve koyu kırmızı olduğu, motiflerin açık

açık kahverengi arasında daha açık bir kahverengine de rastlanır, bunun için deve tüyü kullanılır. Beje kaçan fildisi rengi için boyanmamış beyaz yılın kullanılır. Tam beyaz renk için ise Anadolu'da pamuk kullanılmıştır. Kara renk için madenî boyalar kullanılmıştır. Kara koyun yünü kolayca kahverengine boyanmıştır. Madenî boyaların yünü zamanla yıpratması yüzünden kara az kullanılmıştır.

Aşağı yukarı bu renkler içinde kalan Doğu halıları, motiflerinin zenginliği ve sanat gücü yüzünden monotonluktan kurtulmuştur. Bu sanat gücü bazan bir rengi, bazan ötekini üstün tutmuş ve öbür renk inceliklerini de bir ahenk içinde kaynaştırmıştır. Özellikle büyük halılarda bu renk azlığını görmek mümkündür. Hele Kahire halalarında yalnızca üç renk vardır: Kırmızı, yeşil ve mavi. Fakat düzgün ya da düzgün olmayan poligonların, küçük yaprak ve çiçek motiflerile bir uçtan ötekine doğru düzeni renk uyuşmasını sağlamıştır.

Uşak halılarının rengi de çok karakteristiktir. Çeşitli kompozisyonlara karşı Uşak halıları koyudur, daha fazla da koyu kırmızı ve mavi kullanılmıştır. Sarı ve bej ancak desenlerin belirmesi igin yer almıştır.

Renk azlığını koyu kırmızı

mavi ve açık kırmızı olarak dokunduğu görülür. Açık ve koyu sarı ile bazan açık yeşil de göze çarpar. Beyşehir Esrefoglu Camiiinde bulunan halılarda koyu mavi üzerine açık mavi motifler görülür. Konya'dan getirilen bütün halılardan biri açık kırmızı üzerine çok değişik olarak gösterilen koyu kırmızı baklava motifleri vardır. Diğerlerinde de kırmızı, kahverengi, mavi, sarı hâkimdir.

Halıların Avrupa'ya ihracı Akdeniz yolu ile başlamıştır. XV. Yüzyıldan kalan tablolar da, özellikle İtalyan ressamların tablolarında bu ilk halıların, renk ve desenlerile, yeraldığı görenlerin tam ola-

rak gösterilmemiği bu tablolar gene de bir fikir vermektedir. Elde bulunan örnekler, eski yıllarda da bugünkü hali renklerinin aynen kullanıldığı göstermektedir.

XV. Yüzyila doğru zeminde sarı rengin önem kazandığı görülmektedir. Bordürler ve motifler ise kırmızı, mavi, yeşil, açık kahverengi ve bejdir. Anadolu'da, İran'da ve Azerbaycan'da dokunan ve günlük ihtiyaçlarda kullanılan basit halıların renk incelikleri bakımından birbirinin benzeri olduğu tesbit edilmiştir. Sözgelişi, kırmızı XIX. Yüzyıl sonlarında pembe olma- ga başlar. Koyu ve açık mavi renkler hep devam eder. Sarı ve

zemin üzerinde koyu mavi renklerin kullanıldığı Afgan halilerinde da görmekteyiz. Türkmen kabileleri (Tekke, Yamud, Salur, Pendeh vb.) hallarında da başlıca renkler kahverengi, yeşil ve biraz da bejdir. Çünkü bunlarda renk ve desen bir kuşaktan öbürüne gelenek olarak geçmektedir. Bugün beyaz zemin üzerine dokunan desenli Türkmen halıları da vardır ve bunlar Pakistan'da dokunmaktadır.

XVI ve XVII. Yüzyıllarda dokunan İran halılarında renklerin farklı olduğu görülmektedir. Bu halılar sanatkârlar tarafından resimlenen kartonlar esas alınarak dokunuyor, minyatürülerin çizdiği bu desenlerde ve renklerde bu sebeple zenginlik ortaya çıkıyordu. Boyacıların görevi, renklere sadakat için, çok güçtü. Bu yüzden halılardaki renk şiri bahçelerin güzelliği ile karşılaşılır. Ağaç, çiçek, hayvan, insan, kıvrık dal motifleri, arabeskler ve bulutlar renk farklarında ince bir ayırım yapıyordu. Bir halı üzerindeki yeşilimtrak maviler, kirmızımtırak maviler, mavi, açık mavi, mavimtırak yeşil, yeşil, külrengi yeşil renkler cümbüşü görülür. Kirmızılar morumsu, açık mor, domates kırmızısı, portakal rengi, kahverengi tonlardır.

Eski yıllarda yünleri boyayanların işi cidden güctü. XIX. Yüzyılda ise sentetik boyalar çıktı. Böylece kökboyası, civit, sumak, mazı vb. tabii boyalar yavaş yavaş ortadan kalktı.

TSE tarafından hazırlanan sanat yönü ile ilgilidir. Boyalarla ilgili bir hüküm de yoktur Türk Hali Standardı boyalar konusunda bir hüküm taşımamaktadır. Çünkü renk tamamen işin maktadır.

Deri ve Postları İslah ve pazarlama semineri

19 Kasım 1962 Pazartesi gecilmesi gerektigine kâni bugünü İmâr ve İskân Bakanlığının salonlarında ihracatımızda önemli bir yer tutan hayvan ham derileri ve postlarının dış piyasasının aradığı şartlara uygun olarak işlenmesi ve değerlendirilmesi konusunu incelemek amacıyla tertiplenen «FAO Deri ve Postları İslâh ve Pazarlama Semineri» toplanmıştır.

Okunan tebliğlerde problem muhtelif yönlerden ele alınarak aydınlatıcı ve faydalı bilgiler verilmiş ve aynı maksadın tahakkuku yolunda ileride yapılması gereken çalışma ve araştırmalara, alınacak tedbirlerle ışık tutulmuştur.

Seminer bittikten sonra FAO mensupları ile Ankara Üniversitesi'nin ilgili profesörleri, Tarım Bakanlığı, Türkiye Odalar Birliği ve TSE ileri gelenleri birbirleriyle tanışmışlar ve yine bu konu etrafında fikir temasinde bulunmuşlardır.

FAO'nun, ham deri ve postların gerek işlenmesi, gerek değerlendirilmesi bahsinde Türkiye'ye mümkün olan yardımların yapılması kararında olduğu anlaşıldığına göre, bu fırsatın kaçırmayıp bir an önce fiili teşebbüse

geçilmesi gerektigine kâni bulduğumuzu söylemek problemin hallinde temel unsurlardan biri olan standardlaşma üzerinde TSE çalışmalarının epey zamandır başlamış ve hayli ilerlemiş olduğunu okurlarımıza zevkle duyururuz.

Norm murakabe tüzükleri

(Başteraflı 11. sahifede)
Bu tüzük hükümlerine uygun olarak mecburi kılanın belgeler standard adı ile anılmasına ve bunları mecburi kılan kararnameler de standard kararnameleri olarak standardlar literatürüne geçmeye başladı. 4 Aralık 1959 tarihinde yayınlanan Tüzükten önce yayınlanmış belgeler ise murakabe tüzükleri olarak anılmıştır. Bugün bunlar, yerlerine Türk standardlarının geçmesiyle, azalmaktadır. Yakın günlerde hepsinin yerini TSE tarafından hazırlanan Türk Standardlarının alacağı ve böylece murakabe tüzüğü adının tarihe karışacağı umulmaktadır.

M. U.

**TÜRK STANDARDLARI ENSTITUSU ADINA
SAHİBİ VE UMUMİ NESRİYAT MÜDÜRÜ**
FARUK A. SÜNTER

**BU SAYIDA
NESRİYATI
İDARE EDEN
MESUL MD. : MUZAFFER UYGUNER**

BASILDIĞI

**Y E R : Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret
Borsaları Birliği Matbaası — ANKARA**

**TELGRAF ADRESİ : STANDARD — ANKARA
TELEFON : 12 09 17
POSTA KUTUSU : 73 Bakanlıklar — ANKARA**

İLÂN TARİFESİ :

Tam sahife 800 TL.	1/2 sahife 450 TL.	1/4 sahife 250 TL.
-----------------------	-----------------------	-----------------------

Arka kapak içi 1000 Lira. İlâve renk başına 250 lira fark alınır.

ABONE SARTLARI

ADI POSTA	UCAK POSTASI
Yıllık 12 Lira 6 aylık 6 Lira Sayın 1 Lira	Abone bedeline ucak postası ücreti ilâve edilir.

SUMMARY OF CONTENTS

INSIDE COVER

We are in full agreement with the idea that the efforts for economic development in each country should be supplemented with reasonable and well planned overall international measures. (1933)

K. ATATÜRK

Turkish Standards Institution
a member of the
International Standardization Organization
and
International Electrotechnical Commission
and the magazine
Standard
respectfully pay homage
to
Great Ataturk

ABOUT THIS ISSUE :

p. 1

November is the month in which all Turks mourn for ATATÜRK. The cover of Standard is printed black for this reason. Ataturk has been our savior and leader in all our efforts towards a better life. He always emphasized the importance of economic development. After 39 years Ataturk's greatness is appreciated more.

This issue is giving you the Standard for Electric Irons. We are waiting for the comments of the concerned on this standard.

TSE.

THE UNIVERSAL ASPECT OF ATATÜRK

p. 3

The editorial points out that the death anniversary of Ataturk is in reality not a day of mourning in itself but rather a day of re-dedication to what he attempted, achieved and stood for.

The editorial goes on to point out that Ataturk represents nothing less than the latest link in that chain of freedom champions that stretch from time immemorial to all eternity, that this chain includes high points like Moses at the Red Sea, Themistocles at Salamis, Spartacus in the streets of Rome, Martin Luther at Worms, Nelson at Trafalgar, the sans-culottes on the Paris barricades, the Russian soldiers at Stalingrad, the Hungarian freedom fighters on the cobblestones of Budapest, the East Berliners digging tunnels in the dead of night, John Kennedy in his final and decisive acceptance of the American destiny on the high seas

of the Caribbean, plus unnumbered other names and other places unknown and unsung.

This chain of salvation is formed by God's creatures that believe in Him and in His creatures, and is Man's answer to the call his God put forth at the very inception of creation that His creatures shall be free.

It is in this sense that Ataturk transcends all national boundaries and all ideological fragmentations and takes his proud place among that handful of immortals that believed in the ultimate attainment of human freedom.

The core of his aim was a valiant and gloriously victorious effort to break the chains that humans in their inhumanity had imposed on their fellow humans.

He destroyed in one fell swoop all the road-blocks that had been so insidiously and malignantly erected during centuries in order to bar a community from treading the path to progress that would ultimately lead to the haven of modern civilization.

Consequently, to confine Ataturk within our national limits is a disservice both to him as well as to our nation and to the world. We cannot monopolize a man who strove for the freedom of all mankind.

It is only after his achievements that the bell of liberty rang so clear in the hearts of all enslaved communities.

His revolutions are not those of today or of yesterday but of the morrow, and the direction he designates is, like happiness, not a station you arrive at but a method of traveling.

It was he that pioneered the first international defensive pacts in the modern world, and it is he that plainly pronounced «peace in the homeland» equivalent with «peace in the world».

The only hope of salvation and rehabilitation that the Turk has is to believe in, join, and become an integral part of the international community, just as a family retains its individuality but still is an inseparable part of the nation.

The editorial closes by stating that, of these international contacts, the Turkish Standards Institute as a member of ISO is undoubtedly one of the most significant as well as one that will bear the richest fruits.

ON TRIAL SHIPMENTS OF PEACHES

p. 4-5

It is a well known fact that standards of raw materials, commodities, semi-finished and even finished products are a prerequisite for an orderly business development and this becomes especially important for exportable products and international trade practices. Therefore, the activities of TSF are of a major importance to Turkish exports and the Turkish economy as a whole.

The recent introduction of standards for peaches covering quality, selection, packing, labelling and inspection was well received in foreign markets and has already created during this year's export shipments an appreciation and more confidence in Turkish peaches.

However, standards alone can not create the product. In the case of peaches, or any other horticultural or agricultural products, it is of vital importance that the growers, with the help of the Ministry of Agriculture, shall concentrate their efforts to reduce and eradicate the deseases now afflicting various crops. In Bursa, some orchards had up to 40% of infected fruit. At foreign ports some quantites were rejected by the Health Authorities due to infection by Peach Moth and Oriental Fruit Moth which became apparent during transportation time. Infected fruit reduces considerably its marketability in foreign countries and is entirely excluded from areas where Health Authorities are particularly strict with regard to inspection. The trial shipments showed that large sizes are more susceptible to deterioration than medium and small sizes and are also easily damaged by handling operations. Furthermore, in England which is at present the best market, peaches are sold by the piece, and

a tray containing only 15 peaches is less attractive to retailers than one containing 30 peaches or more. It is therefore not recommendable to export sizes of 15-21 - but to concentrate more on 25 to 40 per tray.

To protect the fruit from damages, Italian trays have wooden covers (see photo) and each two trays are bound together by wire, which makes handling easier and less risky.

Italian peaches are wrapped in colorful attractive paper, showing emblems or designs, as well as the name and address of the shipper.

Instead of outside labels pasted on trays, and often deteriorated or lost, other shippers print their labels directly on the shorter sides of the wooden trays, either in red or blue, which makes the presentation more attractive. The wholesalers and retailers are particularly interested in seeing the number of peaches contained in each tray, and this should be shown distinctly and visibly. More attention should be paid to the uniformity of grading, sizing and numbering of fruit. If empty spaces remain in the corners of the tray some shredded paper wrapped like a peach should be inserted there, to avoid loose packing.

We feel that these shipments have provided a better understanding of requirements in foreign markets, of methods used by our competitors and have proven that Turkish peaches can be exported profitably on a commercial scale with good returns to growers. We hope that next year and in the years to come exports of peaches will become a major source of income to the Bursa area and to the economy of Turkey.

GOOD RESULTS OBTAINED FROM TRIAL SHIPMENTS OF PEACHES MADE IN ACCORDANCE WITH THE TURKISH STANDARDS FOR PEACHES

p. 4-5

In our 6th issue we had explained our interest in the trial shipment of peaches from the view point of application of the new standard for peaches.

The first ship S/S «TUBAL» arrived in England with 38527 trays of Hale Haven variety peaches in a very good condition. The average price of sale per tray of about 5 kilos has been 11 shillings.

The second ship S/S «GOLDEN COMET» arrived in England with 36097 trays. However, due to faulty ventilation during the voyage, the fruit appeared to have perished and was rejected by the British Health Authorities, upon which the ship was sent to Rotterdam. It was seen during the unloading there that only 3173 trays were perished and the remaining trays were in good condition. They were reshipped to England, Denmark and Ireland. A considerable amount was also sold in Holland. The average price fetched has been again around 11 shillings.

The third ship S/S «MARKAB» carried 238619 trays of Hale variety which was well received and brought in about 12 shillings per tray.

Except for the second shipment which was perished for reasons beyond the control of the shippers, all the fruit has been in perfect condition on arrival and found very good markets.

The purpose of this project of trial shipments undertaken jointly by AID and The Export Promotion Research Center was to investigate the export conditions and possibilities for peaches, and to pave the way for export of peaches from Turkey.

To effectuate the trial shipments the first step had been to form a company in Bursa in which the growers were share holders. Such a company was formed on the 8th of August under the name of ZÜRTAŞ T.A.S. and the first shipment started on the 23rd of August.

Under the project which was carried out under close supervision of authorized representatives of IGEME and Ministries of Agriculture and Commerce, technical experts of TSE and foreign experts of AID and FAO, the producers received 60 kurus per kilo for their products at packing places.

Due to hesitancy of producers about the program and negative influence of fruit wholesalers caused some difficulties for Zürtas in respect to procurement of fruit on time, and Zürtas was obliged to buy fruit from others at the rate of 85 kurus per kilo in order to complete the cargo.

Such negative propaganda caused the expenses to rise and the project was inconvenienced to a certain degree.

However, in spite of all these inconveniences the project was completed with a profit which enabled distribution of about 50 % more to the growers.

As the accounts has not yet been finally settled we are unable to give definite and exact figures at the moment.

In the article on the same trial shipments by Mr. Bespaloff, IGEME's expert from AID, you will find further information about the receipt in foreign markets of Turkish peaches.

The net results of trial shipments of peaches can be summarized as follows :

1. Turkish peaches were well received as to their odour, taste and quality and made a place for themselves in foreign markets as a sought after product.
2. The provisions of the standard have been useful in gaining popularity for Turkish peaches. However they need to be retouched here and there for better results next year.
3. The trial shipments helped the Bursa peaches to gain value. With the profit they made this year the growers are ready to spend more to improve their products.
4. The profit proved that the supporters of the project among the growers were right.

PORTRAITS

p. 7

PROF A. FESSIA

Professor Fessia graduated from Turin Polytechnical University in 1923. He is an expert in manufacture of cars.

During the period between 1939 and 1946 he was president of the Automobile Standardization Association. This association worked in cooperation with the Italian Standards Institute (UNI).

Prof. Fessia who was a member of the Central Technical Committee of the UNI since 1939 became the chairman of the said committee recently.

He acted as consultant at Fiat Car Factories from 1926 to 1946. Since 1952 he acts as the consultant to Deutsche Fiat of Stuttgart.

Another thing in which Prof. Fessia is very much interested in is technical teaching. He has taught at the Turin University for many years. He is now a professor at Milan's Polytechnical University since 1949.

Dr. HENRY T. WENSEL

Dr. Wensel is an authority on research in the fields of physics.

He has worked at the National Bureau of Standards in various capacities.

He was instrumental in setting up the international standard for light.

He has also prepared tables for standards on platinum, platin radium and thermocouple.

Dr. Wensel founded and directed the team to evaluate the dangers of atomic reactors.

He assisted the chairman of the executive committee of Uranium Section and Atomic Bomb in the Scientific Research and Progress Office.

He also supplied technical assistance for the Manhattan Engineering Department on the Research program for wartime atomic bomb.

Dr. Wensel also served as the consultant to the American Army Chief of Staff.

TOWARD A NEW REGIME IN STANDARD MAKING ACTIVITIES AND PAYMENTS OF RIGHTS

p. 8

Although the statute of Turkish Standards Institute which was founded only eight years ago is modern and progressive enough to provide all possibilities for setting up standards as good as in other countries, the Institute faces many difficulties in respect to making standards most suitable for national interests and easy enforcement of these.

TSE, endeavours to set up the required standards in the shortest time possible tries to evaluate the time given to this works by scientists, and experts who are authorities in their fields through a new system of payments of rights.

The main topic for discussion at the meetings held on the 3rd-10th of November by the chairmen of preparatory groups has, therefore, been the circular pertaining to the Institute's procedures for making standards, research and revision. Under the light of opinions expressed TSE's current provisions concerning activities and payments have gained new and more practical aspects.

The circular also solves the problem of payment which has been made so that quicker work will get better payment.

NEWS

p. 8-11

Draft standards for leather, raw hides and tanning have been completed and submitted to Sümerbank Beykoz Leather and Shoe Industry Institution and the Leather Chemists Association for study and comments. The new standard for leather is expected to put an end to prevailing complaints about the quality of shoes. As a matter of fact, standard for shoes will follow the standard for leather.

***

The Ministry of Agriculture commenced preparations required for setting up of standards for milk and milk products. The representatives of the Ministries of Health and Industry will also participate in the activities in this respect. TSE will also attend the preparatory activities.

***

The standard for plow's tip iron which was requested by the Ministry of Industry in the first years of TSE is about to be completed.

Standard for Hand Woven Turkish Carpets is to be made compulsory soon. The standard will allow a year for liquidation.

***

214 standards have been borrowed from TSE's archives for World Standards, during the month of October.

NEWS FROM TSE STANDARD FOR MANUFACTURED STEEL IS BEING PREPARED

This standard which will be very useful in Turkey's industry covers the description of manufactured steel used in the manufacture of rolled wire and nails, the method of manufacture and properties of the steel.

DECISION PERTAINING TO ENFORCEMENT OF THE CITRUS FRUIT STANDARD

The standard for exportable citrus fruit has been enforced by decision No. 6/1080 published in Official Gazette dated the 14th November 1962.

The decision removes the obligations stipulated in leaves 6, 7, 8, 9, 10, and 11 under 2.21 of the Standard relating to stacking of the fruit during packing and the number of fruits to be placed in boxes. The decision also stipulates that, provided that the remaining provisions of the standard are adhered to, about 7% of the fruit packed may be one size bigger or smaller than the size shown in Table 1. At the same time provisions pertaining to packing under 2.0 of the Standard are made compulsory in exports to countries outside European Monetary Agreement countries. In cases of bulk shipments provision No. 2 about marketing and 1.2 about grading are made compulsory. In cases of exports in manners of packing which are not standard a notation reading «Packing Not Standard» will have to be affixed. In the case of tangerines provisions 2.10 and 2.11 are removed.

THE LABORATORIES OF TURKISH STANDARDS INSTITUTE

p. 13

The laboratories of the Turkish Standards Institute which are nearing completion will play a great part in Turkey's economy. The laboratories are divided into the following groups :

1. Electric
2. Construction
3. Chemistry

4. Machinery
5. Metrology
6. Textile
7. Agriculture

The duties of the above groups is not only to carry out tests and analysis to aid the standard activities but also carry out research work in many fields.

The lists of necessary equipment and apparatus have already been prepared to ensure the methodical and scientific activation of the laboratories.

TSE also commenced sending abroad personnel to man these laboratories as required.

ACTIVITIES ON CONTROL OF COMPULSORY STANDARDS AND ESTABLISHMENT OF LABORATORIES

p. 14

At the meeting held on 19.11.1962 at Turkish Union of Chambers in which the representatives of the Ministries of Commerce and Industry, as well as representatives of Istanbul, Adana, Izmir Chambers of Commerce and Industry and Commodity Exchanges also participated, representatives discussed the principle that the private sector also should undertake the control of manner of application of the compulsory standard as well as the establishment of control laboratories which are thought to be set up in Ankara, Istanbul, Izmir and Adana in the first phase.

An agreement was reached at the same meeting to support this project of setting up control labs. Ministries of Commerce and Industry, TSE and Turkish Union of Chambers shall prepare the ground for the realization of the agreement reached and prepare the specifications, cost analysis and cadres of such labs.

The project will mature at subsequent meetings to be held and the government and private sectors will cooperate to accomplish what appears to be a national cause.

NEWS FROM TURKEY

p. 15

Soybean oil of which 35.000 tons arrived in Turkey in accordance with the Bilateral Agreement between the Turkish and American Governments is found perfectly suitable for use food stuff with no trace of unhygienic quality.

A group of American oil industrialists will visit Turkey between 26 and 30th November 1962 to meet Turkish oil industrialists, to exchange opinions, to discuss mutual problems and to study Turkey's import and export position in respect to oil.

The group will meet Turkey's oil industrialists at two meetings to be held at the Chamber of Industry and the Union of Chambers.

TURKISH CONSTRUCTION STONES AND MARBLES

p. 16-19

Turkey is a treasury of various architectural works of art. One of the main reasons for these works to remain up to present is the richness of Turkey in respect to construction stones and marbles. Our stones and marbles drew the attention of the world once more through the Mausoleum and the New Assembly Building.

In view of the increasing demand for marbles from foreign markets TSE decided to set up a marble standard in order to ensure that lower qualities find a place of use in the country and that the higher qualities are exported.

In Turkey all stones which can be polished and used ornamentally are called marble. Actually besides marble there are various stones such as natural stones, calcerous stones, granites etc. etc.

The richest marble reserves are found in the vicinity of Afyon. The quarries here are being operated since the beginning of history.

Another historic reserve is to be found in the Marmara region. However, the quarries here are not as rich in variety as in Afyon.

Bakırköy calcerous stones used in most of Istanbul monuments are white and soft with fossils in them.

Calcers with Marn are very soft and can be cut by a saw. They are made into bricks before they lose their quarry water and used in building houses. The architectural character of Gaziantep and Urfa are determined by these stones.

Due to their ability to get harder by time travertines are used in historical buildings. In Denizli ruins and new bath, old and new uses of travertine can be seen.

Serpentines are black and green spotted and used in the internal walls of the Mausoleum. However, because it is a difficult stone to finish it is not used very widely.

Sand stones and conglomerates are found in a variety of colours.

Granite is used particularly in harbour and road constructions. It is a hard stone difficult to finish but it receives polish very well. All colours of granite can be found in Turkey.

The article, discusses some more minor stones and gives the English names of all types of stones in all classes.

THE NEW STANDARDS INSTITUTES

p. 20

Two standards institutes have been recently founded. They are Guatemalan and Moroccan Institutes.

The Guatemalan Institute will also represent Costa Rica, Honduras, Nicaragua, Salvador and Panama.

MR. GEOFFREY CUNLIFF HAS BEEN ELECTED THE CHAIRMAN OF BRITISH STANDARDS INSTITUTE.

p. 21

Mr. Geoffrey Cunliff has been re-elected as chairman to the British Standards Institute. An article on Mr. Cunliff appeared in the third issue of «Standard».

STANDARDIZATION OF ANAESTHETIC MATERIALS

Standardization of anaesthetic materials was the main topic at the European Anaesthesiology Congress which convened in Vienna between 1 and 7 September 1962.

Some of the points discussed at the congress were :

1. Containers for gases used in medicine, their sizes and colours of distinction.
2. Breathing tubes and their connections.
3. Connection pieces and control of anesthesia apparatus.
4. Antistatic rubber and measures to be taken to prevent Explosions.
5. Breathing apparatus.

The British and American Standards Institutes established a close cooperation in this field and already played a great role by setting up national standards of their own, which will form the basis for specifications for international standards.

ISO already prepared a draft for colour codes to distinguish various containers.

NEWS FROM ISO

p. 21-22

Specification prepared by the South African Standards Bureau on refined lubricants came to TSE for comments. TSE asked Turkish Petroleum Company to study the specification and advise their comments.

TSE forwarded to Istanbul Technical University a test code prepared by the South African Standards Bureau for study and comments.

A draft on lenses relating to eye diseases has been received by TSE, which will return the draft to the South African Standards Institute after obtaining the views of the Ankara University, Faculty of Medicine.

Machinery Preparatory Group of TSE is studying the draft on methods of steel tests which has been prepared by Technical Committee No. 17 of ISO.

283 Bulgarian Standards have come to TSE's Archive for World Standards, in accordance with the agreement on

exchange of standards between the member countries of ISO.

ISO's Technical Committee No. 105 administered by the Dutch Standards Institute forwarded the draft on steel cables to member countries. Institutes which desire changes on the draft will submit their reasons to the said Technical Committee.

TSE received two drafts prepared by Paper Technical Committee administered by the French Normalization Institute. The draft concerns the place of address and stamps on the envelopes.

Five new members shall be elected for ISO Council. The Council comprises of delegates of 14 countries. The five members shall be elected from among the following countries : Argentine, Australia, Austria, Belgium, Brazil, Chili, Denmark, Hungary, Indonesia, Ireland, Israel, Japan, Holland, Pakistan, Portugal, Republic of South Africa, Rumania, Spain, Switzerland, Turkey, United Arab Republic, Great Britain.

COLOURS IN CARPETS

p. 26-27

Since the Middle Ages eastern carpets have been much sought after by Europe. Our knowledge about carpets before the 15th even 16th century is not complete. However carpets from 18th century can be found in some mosques. This proves the claim that in the middle ages carpets were collected in certain regions and sent to palaces and mosques. From early pieces of Turkish carpets it can be seen that the colours used are light or dark red, light blue and dark brown. During excavations in Eastern Turkistan some pieces of carpets found had dark blue, red, green, yellow and brown patterns.

Historical research proves that carpet weaving started in Middle Asia and came to Anatolia after immigrations started. The collection in the Alaeddin Mosque in Konya, when studied, shows that the background is generally dark blue and dark red and the patterns are light blue and light red with a little green and dark yellow.

Export of carpets started through Mediterranean. In paintings of Italian artists of 15th century the colours of carpets can be distinguished to a certain extent. We can see that the same colours were used then as now.

It was after the 15th century that yellow was used more. Simple rugs woven in Anatolia, Iran and Azerbaijan have similar colour schemes.

After the 18th century the red in carpets became pink, but light red and dark red was used as always.

In spite of limited number of colours used eastern rugs never became monotonous due to their rich patterns.

The standard prepared by TSE for carpets have no provisions covering colours. Because colour is a matter of art in respect to carpets.

SEMINAR ON IMPROVING AND MARKETING SKINS AND HIDES.

p. 28

FAO Seminar on the above subject was held on the 19th November 1962 at the Ministry of Construction and Settlement for the purpose of having Turkish skins and hides processed and evaluated in compliance with the conditions of the foreign markets.

The discussions and exchange of ideas continued at the cocktail party given on the 24th November between the professors from the Ankara University and representatives of FAO, Ministry of Agriculture, Union of Chambers and TSE.

It became evident that FAO had the intention of giving assistance to Turkey in respect to processing and evaluating raw skins and hides. TSE's work on the standard of skins and hides will therefore be very valuable in benefiting from such an opportunity of assistance.

ELEKTRİK ÜTÜLERİ

Standard Tasarısı

0 — KONU, TARİF, KAPSAM :

0.1 — KONU :

Bir dirençten elektrik akımı geçirilmek suretiyle ve benzeri yerlerde kullanılan elektrik ütülerine tatlık edilir.

0.2 — TARİF :

Bir dirençten elektrik akımı geçirilmek suretiyle ısıtılan ve düzgün bir yüzeye sahip maden ütü tabanı, direnç ve yalıtkandan müteşekkili ısıtma elemeni, seyyar kordon, sap, kapak ve bunlarda testib ve bağlantıları için gerekli tertibat ile varsa termostat, ayar ve buhar tertibatı gibi kısımlardan ibaret olan cihazlar bu standard içinde ÜTÜ diye adlandırılmıştır.

0.3 — KAPSAM :

Bu standard; evlerde, terzi, çamasır atelyeleri ve benzeri yerlerde kullanılan ve bir kordon vasıtasyile bu yerlerdeki nominal gerilimi 110 veya 220 volt olan pirize bağlanmak suretiyle ısıtılan, ütülenecek eşya üzerinde elle gezdirilmek suretiyle ütü yapımı yapan ütülere tatlık edilir.

Elektrik akımı ile ısıtılmayan bütünlüktü, tekstil ve benzeri sanayide ve çamaşırhanelerde kullanılan elektrik ütü makinaları bu standard kapsamına girmez.

1 — SINIFLANDIRMA VE ÖZELLİKLER :

1.1 — SINIFLANDIRMA:

Ütüler genel olarak :

- Ağırlığı 3 kg. 1 geçmiyen ev ütüleri,
- Ağırlığı 3 kg. 1 geçen atelye ütüleri, sınıflarına ayrırlar.

1.2 — TIPLER :

Her iki sınıf ütüler aşağıda açıkladığı üzere buharlı, buharsız, termostatlı, termostatsız tiplerde imâl edilirler.

Buharlı ütüler buhar verme tertibatına göre :

Ütü içinde veya dışında bulunan bir su kabından ütü ısınma elemesi tarafından ısıtılmış bir hücreye damlalar halinde gelen suyu buharlaştırarak ütü tabanına veren «damla» ütü,

Ütü içinde bulunan bir kaptaki suyu ütü elemesi ile ısıtarak veya ütü dışında bulunan bir kaptaki suyu ayrı bir ısıtıcı ile ısıtarak hasil olan buharı ütü tabanına veren «Kazanlı» ütü, olmak üzere iki tipe ayrırlar.

Ütüler termostath olup olmadıklarına göre;

- Termostatlı ütüler,
  - Termostatsız ütüler,
- olarak iki tipe ayrırlar.

Termostatlılar :

Ütü sıcaklığını belirli iki sınır arasında devamlı olarak ayarlıyan,

Ütü sıcaklığını belirli bir dereceyi geçmeyecek şekilde sınırlayan,

olmak üzere iki tipe ayrırlar.

Termostatsız ütülerin bazlarında en yüksek sıcaklık termik bir açıcı ile sınırlanabilir.

1.3 — ÖZELLİKLER :

1.3.1 — Genel özellikler :

Ütü normal çalışma şartları altında meydana gelecek sıcaklık, rutubet, sarsılma ve çarpmalara karşı dayanıklı olacaktır. Çarpmalar sonunda gerilim altındaki kısımlarda herhangi bir gevşeme olmamalı ve bunlar elle tutulabilen madeni kısımlara temas etmemelidir.

Ütüün çalışma sıcaklığı gerilim veya gerilim sınırları etiketi üzerinde gösterilmiş olacak ve ütü bu değerlerden $\pm 5\%$ den fazla farklı olmayan gerilimler ile çalışabilecek tarzda yapılmış bulunacaktır.

Nominal gerilim verilmişse bu gerilim altında ütüün çekenceği nominal güç, gerilim sınırları verilmişse en yüksek ve en düşük gerilim altındaki ütüün çekenceği güç etiketi üzerinde gösterilmiş olacaktır.

Genel olarak ütü gerilim tatlükinden itibaren en çok 15 dakika içinde 1.3.9 da belirtilen sıcaklık derecesine kadar ısınmış olacaktır.

1.3.2 — Ütü tabanı :

Ütü tabanı normal çalışma şartları altındaki sıcaklık ve rutubet farklarının sebep olabileceği etkilere karşı dayanıklı olacak ve taban yüzeyi ütülenecek malzeme üzerinde kolayca kayabilecek düzgülükte bulunacaktır.

1.3.3 — Ütü kapağı :

Ütü kapağı ve tefferruati normal çalışma şartlarında etkilere dayanıklı olacak ve deneysel bölümünde sözü geçen standart deney parçası ile gerilim altındaki kısımlarına temas imkânı olmuyacaktır. Bu kısımlar ütüye alet kullanmadan elle çıkarılmamış şekilde, tesbit edilecektir.

1.3.4 — Sap ve ayar düğmesi :

Ütüün kullanma sırasında el ile tutulan sap kısmı elektrik ve ısı geçirmez; rutubet, sıcaklık değişimi gibi normal çalışma etkileri altında bu özelliklerini kaybetmemen bir malzemeden yapılmış olacaktır. Sapın elle tutulan kısımlarının sıcaklığı 50°C 'a aşınmayacağıdır. Termostat ve diğer ayar düğmelerinin kullanma veya ayarlama sırasında elle tutulacak kısımları 65°C den fazla ısınmayıacaktır. Sap ve ayar düğmelerinin yapılışı, kullanma esnasında 35°C tan fazla ısınan metal veya 65°C tan fazla ısınan metal olmayan kısımlara, elin tesadüf temasına imkân vermiyecektir.

1.3.5 — Isıtma direnci :

Ütüün ısıtma direnci en az 15% nikel ve en az 15% krom ihtiva eden krom-nikel alaşımı veya buna eşdeğer vasıta bir alaşımından yapılacaktır. Isıtma direncinin uçları bağlantı uçları ile, elektriksel bakımından, tam bir temas temin edecek şekilde tertiplenmiş olacaktır. Isıtma direnci meydana gelen ıslıyi bir şekilde ütü tabanına geçirecek tarzda yerleştirilecektir. Isıtma direnci ütü tabanına ve elle erişilebilecek veya bunlarla temasla olan iletken madeni değmiyecek şekilde mika, seramik veya ates ve ısıtmaya dayanıklı yalıtkan bir madde içine yerleştirilmiş olacaktır. Bu yalıtkan madde yeter derecede sağlam olacak ve çalışma sırasında yalıtkanlığı herhangi bir şekilde bozulmayacağındır.

Deneysel kısmında tarif edilen tarzda ölçülmek şartıyla, ısıtma direncinin çekenceği güç, nominal değerinden $\pm 10\%$ dan fazla farklı olmuyacaktır.

1.3.6 — Yalıtkanlık :

Ütünün yalıtkanlığı normal kullanma esnasındaki şartlara dayanabilecek nitelikte olacaktır. Deneyler kısmında gösterildiği tarzda ölçülecek kaçak akım 0,5 m A'ı aşmamış olacak iken ölçülecek yalıtkanlık direnci 2 megaom'dan, dayanma deneyinden sonra ölçülecek yalıtkanlık direnci de 0,5 megaom'dan aşağı olmayacağından emin olmayıacaktır. Yüksek gerilim deneyi, deneyler kısmında gösterildiği şekilde ve buharsız ütülerde 1000 volt, buharlı ütülerde ise 1500 voltlu bir gerilimle yapılacaktır.

1.3.7 — Gerilim atlama mesafeleri ve hava aralıkları :

Gerilim atlama mesafeleri ve hava aralıkları aşağıda verilen değerlerden küçük olmayacağından emin olmayıacaktır.

Yer	Gerilim atlama mesafesi mm	Hava aralığı mm
Gerilim altındaki farklı kutuplu kisimlar arasında	3	3
Gerilim altındaki kisimlar ile seramik, saf mika veya benzeri malzemeler ile yalıtılmış ve kirlenmeye karşı korunmuş metal kisimlar arasında	2	2
Gerilim altındaki kisimlar ile topракlanmış diğer maden kisimlar arasında	3	2

Termostat kontakları için yukarıda verilen değerler aranmaz. Bunlar dışında normal kullanma şartları altında gerilim atlama mesafelerinin ve hava aralıklarının verilen değerlerden aşağı inmesine herhangi bir şekilde imkân olmayacağından emin olmayıacaktır.

1.3.8 — Sıcaklık kontrolü :

Su kabı ütii dışında bulunan ütüler hariç, bütünlü buharlı ütülerde sıcaklık bir termostat veya bir termik açıcı ile ayarlanacaktır.

1.3.9 — Termostat ve termik açıcı :

Ütii sıcaklığını muhtelif değerlere ayarlamaya yariyan bir termostat varsa, termostatin ayar tertiabı ütii tabanı ortasındaki sıcaklığı 90°C ile 250°C sınırları arasında muntazam bir şekilde ayarlayabilecek yapılmıştır. En düşük değere ayarlı iken ütii tabanı ortasındaki sıcaklık 90°C'ı ve en yüksek değere ayarlı iken ütii tabanı ortasındaki sıcaklık 280°C'ı aşmamıştır. Yukarıda sözü geçen sıcaklık değerleri deneyler kısmında gösterildiği şekilde ölçülecek değerlerin ortalamasıdır. Dayanıklılık deneyinden önce ve sonra yapılan ölçmelerde de yukarıdaki sıcaklık değerleri sağlanmış olacaktır. Dayanıklılık deneyi esnasında ayar tertiabında hiçbir elektriksel veya mekanik aksaklı olmayacağından emin olmayı, kontak parçaları üzerinde yanma, kaynama veya oyulma gibi hasarlar meydana gelmemeyecektir.

Ayar tertiabını olmayıp sıcaklığı yalnız termik bir açıcı ile sınırlanmış termostatsız ütülerde, deneyler kısmında gösterildiği şekilde ölçülen ütii tabanı ortasındaki sıcaklık 325°C dan fazla olmayacağından emin olmayı, kontak parçaları üzerinde yanma, kaynama veya oyulma gibi hasarlar meydana gelmemeyecektir.

1.3.10 — Kordonla bağlantı :

Ütünün kordon ile bağlantısı ya elektrikli ısıtma cihazları için yapılmış özel fış-priz tertiabını ile veya kordonun doğrudan doğruya bağlantı uçlarını ancak alet kullanılmak suretiyle çözülebilecek tarzda bağlanması suretiyle yapılmış olacaktır.

1.3.11 — Bağlantı uçları :

Kordonun uclarına doğrudan doğruya bağlanması halinde bağlantı uçları kordonun değiştirilmesine müsait şekilde olacak ve kordonu değiştirmek için ütünün uzun boylu sükülmeli icap etmeyecektir. Bağlantı uçları, kordon değiştirilirken igerdeki bağlantı iletken ve parçaları üzerinde herhangi bir bozukluk meydana getirmeyecektir. İç bağlantı iletkenlerinin serit ha-

linde olması hariç, diğer hallerde kordon iletkenlerinin uclarına bağlantısı iletkenlerin bağlantısından tamamen ayrı olarak yapılacaktır. iletkenlerin bağlantısını için kullanılan vida veya somunlar diğer bir parçanın tutturulması için emniyet vasıtası olarak kullanılamaz. Kordon ve iletkenlerini tutturmak için kullanılan metal kisimların gerilim altındaki kisimlara herhangi bir şekilde temas imkâni olmayacağından emin olmayı, kordon iletkenlerini bağlama yarayan vida ve somunların sükülmesi veya sıkıştırılması esnasında bağlantı ucları gevşeyip oynamayacaktır. Kordon iletkenini teskil eden ince tellerin dağılmasını önlemek için rondela veya uygun bir tertibat kullanılacaktır. Bağlantı ucları normal kullanma şartları altında asırı derecede ısınmamayı, çürütmeyecek ve gevşemeyecek şekilde yapılmış olacaktır. iletkenlerin bağlantısı, maden olmayan parçalara yivlerini kendi açan cinsten vidalar kullanmak suretiyle yapılmayı, bağlantı yüzeyindeki basınç, ısınma tesiriyle eğilmesi muhtemel plastik veya benzeri maddeler tarafından taşılmamıştır. Bağlantı uclarındaki vida ve somunlar birbirine enaz iki vida adımı boyunca gececek şekilde olacaktır.

Oksitlenme ile yüzey temas iletkenliği zayıf olan alüminyum gibi maddeler bağlantı yerlerinde ancak oksitlenme tesirlerinin zararsız hale getirilmiş olması halinde kullanılabilir. Bağlantı yerleri kullanma esnasındaki normal ısınma, sarsıntı veya benzeri tesirlerle gevşemeyecek şekilde yapılmış olacaktır. Bağlantılar metalden vidalar veya perçinlerle yapılacak ve metal somunlar kullanılacaktır. Temas yüzeyindeki basınç maden kisimlar tarafından taşınacaktır. Kalınlığı 15 mm. yi geçmeyen seramik veya 3,5 mm. yi geçmeyen mika, basıncın taşıdığı yerde kullanılabilir. Ütii içindeki bağlantı iletken ve parçaları paslanmaya karşı korunmuş olacaktır.

1.3.12 — Fış - Priz :

Ütünün kordon ile bağlantısı elektrikli ısıtma cihazları için yapılmış özel fış-priz tertibatı ile yapılmıştır. Ütii üzerine tesbit edilmiş olan fışın kontak cubukları gevşemiş olsa da dönülecektir. Muhafaza korkuluğu, lehimlemek, vidalamak, perçinlemek, kaynak yapmak v.s. suretlerle ütiiye sağlam bir şekilde tesbit edilmiş olacaktır. Bunun tesbiti kontak cubukları vasisiyle yapılamaz. Fış normal priz ile kullanılacak şekilde yapılmış olacaktır. Kontak cubukları 160 °C'tan fazla ısınmamıştır.

1.3.13 — Kordon :

Ütiiye sebekeye bağlama yarayan kordon, seyir cihazlarında kullanılmaya müsait, standartlarına uygun ve kesiti en az 2 x 1,5 mm² olacaktır. Kordonun bir ucu ya doğrudan doğruya ütünün bağlama uçlarına veya ütiiye pirizine; diğer ucu da normal bir fışa bağlanacaktır. Kordonun uzunluğu en az 2,5 olacaktır.

1.3.14 — Kordonun yalıtkanlığı :

Normal kordonlar sıcaklığı 60°C'ı geçmeyen yerlerde kullanılır. Sıcaklığı 60 °C yi geçen yerlerde kullanılacak kordonların iletkenleri, bu yerlerin sıcaklıklarına dayanıklı yalıtkan boncuk ve benzeri, malzeme ile yalıtılmış olmalıdır. iletkenlerin uçlara bağlandığı yerdeki sıcaklık 100 °C'ı aşmamalıdır.

1.3.15 — Kordon tesbit tertibi :

Kordondaki zorlamalar bir tertibat vasıtasiyle bağlantı uçlarına intikal ettirilmeyecektir. Bu tertibat kordonun yalıtkan tabakalarını sıyrılmamış, kordonun keskin köşe yapacak şekilde eğilmesine mani olacak ve kordon iletkenlerini büükülmeye karşı koruyacaktır.

Bu maksat için, kordonun ütiiye girdiği kısmına takılan lâstik veya madeni olmayan bir malzemeden yapılmış mangonlar kullanılabilir. Bu şekilde ütiiye testibit edilen kordonun iletkenleri bağlantı uçlarına sarılırken de gerilip zorlanmayacağından emin olmayı, kordon iletkenlerini büükülmeye karşı koruyacaktır.

suretiyle meydana getirilen siskinlik kordondaki zorlamaları önlemek için kullanılmaz. Kordondaki zorlamaları önlemek veya kordonu tesbit etmek için kullanılan madenî parçalar, gerilim altındaki kısımlardan yalıtılmış olacak ve bu kısımlara herhangi bir şekilde temas imkânı olmuyacaktır.

1.3.16 — Tesadüfi temas :

Ütünün gerilim altındaki kısımları tesadüfi temaslara karşı korunmuş olacaktır. Bu husus deneyler kısmında bahsedilen standart deney parmağı ile kontrol edilecektir. Lâmbalı ütülerde ampulün çıkarılması halinde açıkta kalan ampul bağlantı yeri ile ampul camının kırılması halinde aşağı çıkan flaman tutucularına da gerilim altındaki kısımların tabi olduğu hükümler uygulanır. Tesadüfi temaslara karşı koruma bakımından lâklamak, emayelemek, oksitemek ve benzeri usullerle yalıtkanlık sağlanamaz.

1.3.17 — Altılık - Mesnet :

Ütileme sırasında, kullanılmadığı anlarda, ütileyi koyacak bir altılık mevcut olabilir; yahut ütü üzerinde aynı işi görebilecek bir mesnet bulunabilir. Ütü üzerinde bir mesnet mevcut ise, bu yatayla 10 derecelik açı yapan bir düzlemede ütileyi herhangi bir doğrultuda tutabilecek şekilde yapılmış olmalıdır. Ütü, mesnedi veya altılıği üzerinde dururken, deneyler kısmında gösterildiği şekilde ölçülen en yüksek masa üstü sıcaklığı 100°C 'a aşmamalıdır.

1.3.18 — Dış yüzeyler :

Ütünün madeni kısımlarının dış yüzeyleri sıcaklık ve rutubet gibi etkilere karşı dayanıklı olacak ve deneyler kısmında gösterilen dayanıklılık deneyinde bu kısımlarda herhangi bir hasar veya arıza görülmeyecektir.

1.3.19 — Su kabi ve buhar tertibi :

Buharlı ütülerin su bulunan bütün kısımları hiçbir suretle su sızdırmayacak şekilde yapılmış olacaktır. Ütü sıcakken su doldurulması hali dahil, normal kulanma şartları altında ütünün herhangi bir kısmındaki suyun taşıması, su ve buharın veya her ikisinin ani olarak fışkırması, kulanın için herhangi bir tehlike arzetmemelidir. Su kabi, ımalâtçının tarifine uygun olarak doldurulurken tassa dahi, hiçbir tehlike yaratmayacak tarzda yerleştirilmiş olmalıdır. Su kabında dayanıklılık deneyi sonunda, herhangi bir paslanma veya mühim bir korozyon görülmemelidir. Ütü, su taşıma deneyinden sonra da yalıtkanlık şartlarını sağlamalıdır.

Damlalı ütülerde su bulunan bütün kısımlar atmosfere açık olacak ve deneyler kısmında gösterildiği şekilde tatbik edilecek 30 cm su sütunundaki iç basıncı sıfır olmaksızın dayanılabilecektir.

Kazanlı ütülerde basıncı kontrol altına alacak bir tertibat bulunacaktır. Bu tertibat $0,5 \text{ kg/cm}^2$ yi geçmeyen belirli bir basınçta çalışacak, çalıştığı anda çıkardığı buhar kulanın için herhangi bir tehlike arzetmeyecek ve elektrikle ilgili kısımlara tesis etmeyecek şekilde yapılmış olacaktır. Su kabi, deneyler kısmında gösterildiği şekilde tatbik edilen, 1 kg/cm^2 basıncı sıfır olmaksızın dayanılabilecektir.

1.4 — STANDARD ÖLÇÜLER :

Şekil : 2 de termostatsız ütülerde kullanılan boncukların boyutları, Şekil 3 de de termostatsız ev ütülerinde kullanılan mika yalıtkanlı «isitici»nin boyutları gösterilmiştir.

2 — İHZAR VE İMALÂTA AİT MUAYEYENE VE DENEYLER :

2.1 — NÜMUNE ALMA :

İmalât deneyleri, imâl edilen her ütüye uygulanır.

Tip deneyleri için nümune aşağıdaki tabloya uygun olarak alınır. Tabloda N gelişî güzel ayrılacak nümune sayısını göstermektedir. Bu nümunelelerden deneye tabi tutulacak kısım N_1 ile gösterilmiştir. Deneyi

yapılan ütülerden bu standarda uymayanların sayısı C_1 e eşit veya altında bulunursa parti kabul, C_2 ye eşit veya fazla olursa red edilir. Standarda uymayanların sayısı C_1 ile C_2 arasında ise, partiden tekrar N_1 , adet nümune alınarak N_2 si de deneye tabi tutulur.

Bu deneyler sonunda şayet $N_1 + N_2$ adet nümune içinden bozuk çıkanların sayısı C_2 yi aşmazsa parti kabul ve C_2 yi geçerse parti katî olarak red edilir.

NÜMUNE ALMA TABLOSU

Deneye tabi tutulacak partideki ütü sayısı	Ayrılacak ve deneye tabi tutulacak miktarlarla bozuk çıkanların en az ve en çok miktarları					
	N	N_1	N_2	$N_1 + N_2$	C_1	C_2
100 den az	4	1	2	5	0	1
101 » 500'e kadar	8	2	4	6	0	2
501 » 1000'e »	16	4	8	12	1	3
1001 » 3000'e »	24	6	12	18	2	4

2.2 — İMALÂT DENEYLERİ :

İmalât deneyleri bütün imalâta tatbik edilen deneyler olup, güç deneyi ile yalıtkanlık deneyleri ve buharlı ütülerde basınç deneylerinden ibarettir.

2.2.1 — Güç deneyi :

Bu deney ütü mesnedi veya altılıği üzerinde dururken yapılır. Nominal gerilim verilmişse bu gerilim, gerilim sınırları verilmişse en düşük ve en yüksek gerilim değerleri için ütünün çektiği güç ölçülür. Ölçmeler ütileyi akım verildikten 15 dakika sonra, veya daha erken olduğu takdirde ütü taban sıcaklığı 325°C 'a yükselsece yapılabaktır. Termostatlı ütülerde, ölçmeler termostat en yüksek sıcaklık değerine ayarlanmış durumda lken ve termostat kontaklarının açılmasından hemen önce yapılacaktır. Termostatsız ütülerde, ütül sıcaklığını sınırlayan termik bir açıcı varsa ve bu termik açıcı ütileyi akım verildikten sonra 15 dakika geçmeden açıyor ise, ütünün çektiği güç bu açmadan hemen biraz önce ölçülecektir. Bulunan değerler 1.3.5.-de verilen şartları sağlayacaktır.

2.2.2 — Yalıtkanlık deneyleri :

2.2.2.1 — Kaçak akım deneyi :

Ütü normal günde çalışırken toprağa karşı iyice yalıtılmış bir yere konacak ve deneye Şekil 4 de gösterildiği gibi bir milliampermetre ve bir komütatör kullanılacaktır. Ölçü devresinin direnci 1500 cm. olacaktır.

Deney 50 frekanslı gerilim ile yapılır. Milliampermetre ütünün isınması sırasında münavebe ile hat 1 ve hat 2 ye bağlanacaktır.

Bulunacak kaçak akım 1.3.6. da verilen değeri aşmayacaktır.

Termostatlı ütülerde ölçüler termostatin ayardı en yüksek sıcaklık değerine ayarlanmış vaziyette yapılacak ve kaçak akım ütünün muhit sıcaklığından termostatin ilk çalışmasına kadar isınma süresinde;

Termostatsız ütülerde kaçak akım ütünün muhit sıcaklığından taban sıcaklığı 325°C 'a çıkıncaya kadar isınması sırasında;

Termik bir açıcı ile teşiz edilmiş termostatsız ütülerde kaçak akım ütünün muhit sıcaklığından termik açıcının çalışmasına kadar isınması sırasında; kontrol edilecektir.

2.2.2.2 — Yalıtkanlık direnci deneyi :

Ütünün gerilim altındaki kısımları ile gerilim altında olmayan madenî kısımları arasında 500 volt doğru akım tatbik edilecek, ölçülen yalıtkanlık direnci 1.3.6. da verilen şartları sağlayacaktır.

2.2.2.3 — Yüksek gerilim deneyi :

Ütünün gerilim altındaki kısımları ile gerilim altında olmayan madenî kısımları arasında 1.3.6 da ve-

rilen değerde 50 frekanslı bir alternatif gerilim bir dakisika müddetle tatbik edilerek herhangi bir atlama ve delinmenin meydana gelmediği kontrol edilecektir. Bu deney,

— Termostatsız ütülerde ütü taban sıcaklığı 325°C 'a çokınca ütü şebekeden ayrıldıktan;

— Termostatlı ütülerde termostat ayar tertibati en yüksek sıcaklık değerine ayarlanmış olduğu halde termostatin açılmasından;

— Termik bir açıcı ile teçhiz edilmiş termostatsız ütülerde termik açıcının çalışmasından; hemen sonra yapılacaktır.

2.2.2.4 — Su taşıma deneyi :

— Buharlı ütülerde su kabi imalatçının tarifine göre doldurulduğundan sonra 0,15 litre kadar su taşırlacak ve hemen bundan sonra 2.2.2.2 - de gösterilen yalıtkanlık direnci deneyi ile 2.2.2.3 - de gösterilen, yüksek gerilim deneyi tekrarlanacaktır. Bu deneyler neticesinde 1.3.6 - daki şartlar sağlanmış olacaktır.

2.2.3 — Buharlı ütülerde basınç deneyleri :

2.2.3.1 — Damlalı ütülerde :

— Damlalı ütülerde su kabına 30 cm. lik su süttününde basınç bir dakika müddetle tatbik edilir. Ütünün su bulunan kısımlarında 1.3.19 da belirtildiği gibi herhangi bir sızıntı olmayacağından emin olunacaktır.

2.2.3.2 — Kazanlı ütülerde :

— Kazanlı ütülerde bütün parçaları kapatılmış su kabına, 1.3.19 da tarif edilen basıncı kontrol altına alan emniyet tertibati çalışıncaya kadar artan bir basınç tatbik edilir. Bu basınç $0,5 \text{ kg/cm}^2$ yi aşımıyacaktır. Bundan sonra emniyet tertibati çalışmıyacak bir duruma getirilir ve basınç 1 kg/cm^2 ye kadar artırılarak bir dakika müddetle tatbik edilir. Ütünün su bulunan kısımlarında 1.3.19 da belirtildiği gibi herhangi bir sızıntı olmayacağından emin olunacaktır.

2.3 — TİP DENEYLERİ :

Bu deneyler, bütünlük imalatın her tipinden 2.1.-bölümüne göre alınacak nümunelere tatbik edilen deneyler olup, işinme deneyleri, buharlı ütülerde darbe deneyi, kordon giriş yerinin deneyi, tesadüfi temas deneyi, dayanıklılık deneyi ve sarsıntı deneyinden ibarettir.

2.3.1 — İşinme deneyleri :

— Bu deneyde kullanılacak gerilim, ütü etiketi üzerinde gösterilen en yüksek güç değerinden % 10 fazla bir güçte tekabül eden bir değerde olacaktır.

— Bütün sıcaklık ölçmeleri termokupplar vasıtasyayle yapılacaktır.

2.3.1.1 — Masa ütü sıcaklığı :

Mesnedi veya allığı üzerinde bulunan ütü, bir kat battaniye veya keçe üstüne serilecek pamuklu bez üzerine yerleştirilecektir. Deneye ütü soğuk iken başlanacaktır. Ütiley akım verildikten sonra;

— Termostatsız ütülerde, ütü taban sıcaklığı 325°C 'a yükselse battaniye veya keçe ile pamuklu bez arasına konan bir termokuppl ile sıcaklık ölçülecektir. Pamuklu bezin herhangi bir noktasında ölçülen sıcaklık 1.3.17 de verilen değerden fazla olmayacağından emin olunacaktır.

— Ayar tertibatı bulunan termostatlı ütülerde deney, termostatın ayarı en yüksek sıcaklık değerinde iken yapılacaktır.

— Termik bir açıcı ile teçhiz edilmiş termostatsız ütülerde sıcaklık ütütüne ceryan verildikten 15 dakika sonra ölçülecektir. Termik açıcı 15 dakikadan önce açılmış ise, bu müddet içinde okunan en yüksek sıcaklık kaydedilecektir.

2.3.1.2 — Sap ayar düğmesi ve lastik yalıtkanlarının sıcaklıkları :

— Ütü mesnet veya allığı üzerinde dururken sap ve ayar düğmesinin normal olarak elle tutulan kısımları ile ütütü tutarken veya termostatı ayarlarken dikkatsizlikle elin teması edebileceği bütün kısımların

ve kordonun yalıtkan kısımlarının sıcaklıklarını muhtelif tip ütülerde, bu ütülerde aşağıda açıklanan durumlarda iken tesbit edilecek ve bulunacak en yüksek değerler 1.3.4 ve 1.3.14 de gösterilen sınırları aşmamaktır.

— Termostatlı ütülerde deney, termostatın ayarı en yüksek sıcaklık değerinde iken yapılır. Termostatın ilk açılışını takip eden 30 dakika içindeki ve termostatın kapali bulunduğu son seferdeki sıcaklıkların en yüksek değerleri tesbit edilecektir.

— Termostatsız ütülerin taban sıcaklığı 250°C 'a çokınca kadar ütünün ısınmasına müsaade edilecek ve besleme devresi kontrol edilerek ütü taban sıcaklığı $30 \text{ dakika } 250 \pm 20^{\circ}\text{C}$ ta tutulacaktır.

— Termik bir açıcı ile teçhiz edilmiş termostatsız ütülerde sıcaklıklar ütütüne ceryan verildikten 15 dakika sonra ölçülecektir. Termik açıcı 15 dakikadan önce açarsa muhtelif kısımların bu müddet zarfında okunan en yüksek sıcaklık değerleri kaydedilecektir.

2.3.1.3 — Ütü tabanı sıcaklığı :

— Bu deney termostatlı ütüler ve termik açılıcılık termostatsız ütülerle ilgili 1.3.9. daki şartları tahlilik için ve buharlı ütülerde ütü asbest bir levha üzerinde normal çalışma durumunda iken, buharsız ütülerde ise ütü altılık veya mesnedi üzerinde iken yapılır.

— Sıcaklık ütü tabanının en sıcak noktasında (bu nokta umumiyetle ütü tabanı simetri ekseni ortasında bulunur) ve en az 30 dakikalık bir çalışma süresini müteakip müteaddit defalar ölçülür.

2.3.2 — Buharlı ütülerde darbe deneyi :

— Buharlı ütülerde su kabi imalatçının tarifine göre su ile doldurulduğundan sonra 15 cm. yüksekten 6 defa tahta bir masa veya tahtadan döşeme üzerine düşürülür. Ütü bırakıldığı anda ütü tabanı aşağıda ve yüzeyi düzleme yerine paralel olacaktır. Deney sonunda ütütüde herhangi bir hasar veya bozulma olmayacağından emin olunarak 2.2.2.2 - de açıklanan yalıtkanlık direnci deneyi ile 2.2.2.3 - de açıklanan yüksek gerilim deneyi tekrarlanarak ve ütü 1.3.6. - daki şartları sağlanacaktır.

2.3.3 — Kordon giriş yerinin deneyi :

— Kordon 1.3.15 de belirtilen kuvvet yavaş yavaş artırılmak suretiyle tatbik edilir ve bir dakika bekletilir, sonra kaldırılır. Bu kuvvet aynı şekilde kordon içine en elverişsiz yönlerde 10 defa tatbik edilir. Deney sonunda kordonun giriş yeri 1.3.15 deki şartları sağlanacaktır.

2.3.4 — Tesadüfi temas deneyi :

— Alet kullanılmadan çıkarılabilen parçaları çıkarılmış ve ayar doğması herhangi bir çalışma durumunda iken, gerilim altındaki kısımlara temas edilemeyeceği, 1.3.16 da da sözü geçen ve herhangi bir istikamette tatbik edilen standart deney parmağı ile kontrol edilecektir. Standard deney parmağının boyutları şekil 5 te gösterilmiştir.

2.3.5 — Dayanıklılık deneyi :

— Bu deney ütü tabanı aşağıda ve yatay düzumda ve asılı iken yapılır. Deneyde kullanılan gerilim, ütü etiketi üzerinde gösterilen en yüksek güç değerinden % 10 fazla bir güçte tekabül eden bir değerde olacaktır. Termostatlı buharsız ütülerde termostat, en yüksek sıcaklık değerine ayarlanır. Termostatlı buharlı ütülerde ütü buharsız çalışırken termostat yine en yüksek sıcaklık değerine, buharlı çalışırken de termostat «Buhar» durumuna veya buharlı çalışma sınırlarının ortasına ayar edilir. Buharlı ütülerde, ütü 8 saat buharlı, 8 saat buharsız çalıştırıldıktan sonra 8 saat soğumaya terk edilmek suretiyle ve soğuma süreleri hariç olmak üzere 480 saat çalıştırılır.

Buharsız ütiller deney esnasında en az 10 defa çevre sıcaklığına kadar soğutulmak ve soğuma süreleri hariç olmak üzere 500 saat çalıştırılır.

Termostatsız ütillerde, 500 saat devam eden çalışma süresince ütü tabanı sıcaklığı hava üflemek veya uygun bir tertibat kullanmak suretiyle 230°C ile 260°C arasında tutulacaktır.

Yukardaki deneylere tabi tuttulan ütülerde herhangi bir hasar veya bozulma olmamalıdır.

— Buharlı ütillerde deneylerin ilk 15 günün tekrar eden 120 saatlik buharlı çalışma süresinde damıtık su, son 15 günün tekrar eden 120 saatlik çalışma süresinde ise aşağıda niteliği verilen su kullanılır. İmalatçı ütinin yalnız damıtık su ile kullanımını şart koşmuş ise deneylerin son yarısındaki buharlı deneylerde de damıtık su kullanılacaktır.

Dayanıklılık deneyinde kullanılacak sert suyun niteliği :

(Litrede Milligram olarak ve Kalsiyum Karbonat sertliği cinsinden)

Toplam sertlik	250 — 300
Geçici sertlik	150 — 250
Kalsiyum karbonat	150 — 250
Kalsiyum Sulfat	10 — 50
Kalsiyum Klorit	20 den az
Magnezyum - Karbonat	100 den az
Magnezyum - Sulfat	50 den az
Magnezyum klorit	20 den az
Sodyum sulfat	50 den az
Sodyum klorit	50 den az
Sodyum nitrat	50 den az
Silikat	10 — 15

— Ütüler bu deneylerden hemen sonra 1 saat müddetle soğumiya terkedilir ve sonra sıcaklığı 20 ila 30°C 'a ayarlanır ve nisbi rutubeti buharsız ütüler için % 85 ve buharlı ütüler için de % 90-95 olan bir yerde 24 saat bekletilir. Bunu müteakip 2.2.2.2. deki yalıtkanlık direnci deneyi yapılır. Deney sonunda ütü 1.3.6. da verilen şartları sağlamalıdır.

2.3.6 — Sarsıntı deneyi :

Ütü şekil 6 da gösterilen cihaza benzer bir makina vasıtasiyle dakikada 5 defa olmak üzere 4 cm yükseklikten kalınlığı en az 6 mm ve ağırlığı en az 15 kg. olan çelik bir levha üzerine serbestçe 1000 defa düşürülecektir. Makina ütü bırakılırken ütinin ataletini değiştirecek ilâve bir etki yapmalıdır. Ütü bırakıldığı anda taban yüzeyi, yatay çelik levha paralel olacaktır. Deney sonunda civata veya bağlantı yerlerinde herhangi bir gevşeme veya üttide herhangi bir hasar bulunmamahdır.

3 — PIYASAYA ARZ :

3.1 — İŞARETLEME :

Her ütü üzerinde en az aşağıda yazılı işaretler kolayca okunabilecek ve silinmeyecek şekilde konulacaktır.

- «Türk Mali» ibaresi,
- İmalatçı firmasının adı veya alâmeti farikası,
- Nominal gerilim veya gerilim sınırları, (220 V veya 210-230 V şeklinde),
- Nominal güç veya güç sınırları. (450 W veya 425-475 W şeklinde).

Bu standarda uygun olarak yapılan ütülere Türk Standardları Enstitüsünün işaret ve standard numarası.

3.2 — PAKETLEME :

Her ütü sağlam bir kağıda sarıldıktan sonra mukayva veya benzeri maddeden yapılmış sağlam bir kutu içine hasara uğramayıp şekilde sıkıcı yerleştirilecek ve kutu bir iple bağlanacak veya iyi bir şekilde yapıştırılacaktır.

Ütü kutuları üzerine de 3-1 deki işaretler harici tesirlerle silinip kaybolmayıp şekilde yazılacaktır.

3.3 — KORUMA :

Paketlenmiş ütülerin taşıma esnasında herhangi bir hasara uğramaması için ütü kutuları yeter derecede sağlam sandıklara konulacaktır. Sandıkların üzerinde AxBxC şeklinde cm cinsinden boyutları ile kg cinsinden ağırlıkları yazılır.

4 — MÜTEFERRİK HÜKÜMLER :

4.1 — İmalatçı veya satıcı, talep vukuunda bir kalite beyan vesikası vermek veya göstermek mecburiyetindedir. Bu vesikada satış konusu malin:

a) 1 — Bölümünde belirtilen bütün özellikler hizip olduğunun,

b) 2 — Bölümünde açıklanan muayene ve deneylerin yapılmış ve uygun sonuç alınmış bulunduğu, belirtilmesi lazımdır.

4.2 — Bu standarda göre imal edilecek mal üzerinde madde 3 de belirtilen Türkçe işaretlerin yanı sıra ve Türkçesinden daha büyük ve bariz olmamak üzere icabında ilâve edilecekleri memleketlerin anlaacağı tarzda karşılıkları ilâve edilebilir.

5 — TÜRK STANDARDLARININ TATBİKİ HAKKINDAKI NİZAMNAME HÜKÜMLERİ GEREĞİNCE YAPILACAK MURAKABE :

Murakiplar bu standardın kapsamına giren mallar üzerindeki tetkik ve murakabe görevleri; göz ve elle tetkik, tartmak veya ölçmek suretiyle muayene ve gereğinde laboratuvarlarda tahlili yaptırarak ifade ederler.

5.1 — Göz ve el ile tetkik, tartmak veya ölçmek suretiyle yapılacak muayene sonunda malin bu standarda aykırılığı tesbit olunduğu takdirde, 4 adet nümunenin alınması ve bunlar ayrı ayrı evsafi ve şekli bozulmamış olacak tarzda 4 ayrı paket haline getirilir. Paketler usulüne göre açılmayacak şekilde kapatılıp mühürlenir ve keyfiyet 4 nüsha olarak tutulacak zabit varakasıyle tevkif olunur.

Alınan nümunelerin paketleri üzerine malin cinsi, miktarını, kime ait bulunduğu ve tutulan zapın tarih ve numarasıyla imalatçı veya ithalatçı firma ile murakibin adlarını havi bir etiket de yapıştırılır ve altı murakip ile mal sahibi veya temsilcisi tarafının müstereken imzalanır ve bunu takiben Türk Standardlarının Tatbiki Hakkındaki Nizamname hükümleri gereğince işlem yapılır.

5.2 — Murakipların laboratuvar muayene ve tahlili lüzum gösterdikleri hallerde zabit varakasının bir nüshası ile 5.1 fikrasındaki usule göre alınan nümenenin bir adedi murakip tarafından muayene ve tahlili için laboratuvara gönderilir.

Laboratuvar raporu ile malin standardına aykırılığı tesbit edilmiş ise, yine Türk Standardlarının Tatbiki Hakkındaki Nizamname hükümlerine göre işlem yapılır.

TÜRK STANDARDLARI

Türk Standardları Enstitüsü

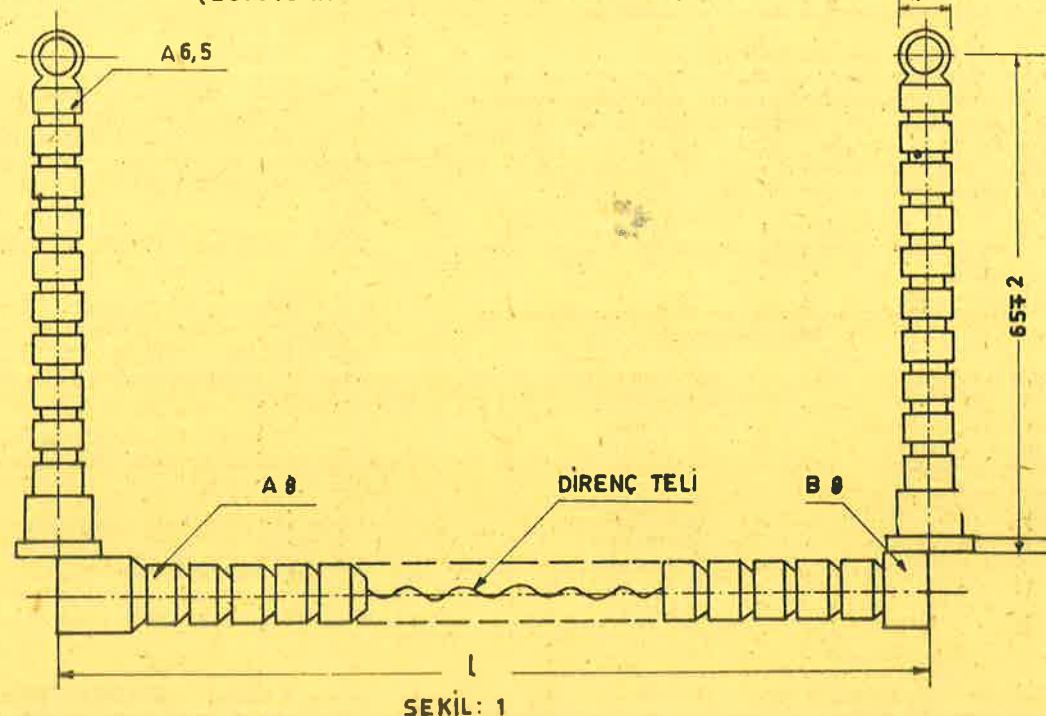
TERMOSTATSIZ ÜTÜLERDE YALITKAN BONCUK BOYUTLARI

TS

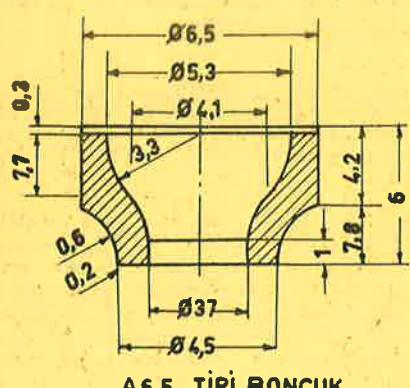
/1

UDK.

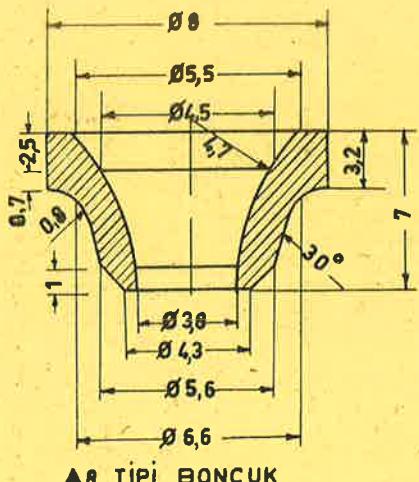
(BOYUTLAR TAVSİYE MAHİYE TİNDEDİR)

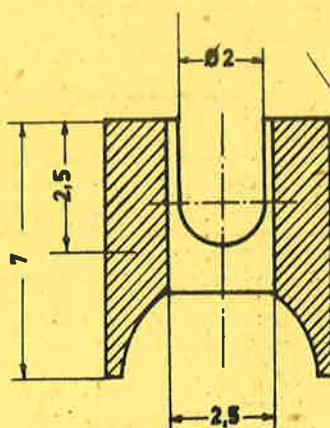
ŞEKLİ: 1

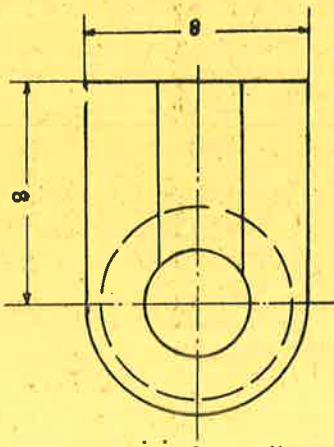
A6,5 TİPİ BONCUK

AB TİPİ BONCUK

ŞEKİL: 2

B8 TIPI BONCUK

TÜRK STANDARDLARI

Türk Standardları Enstitüsü

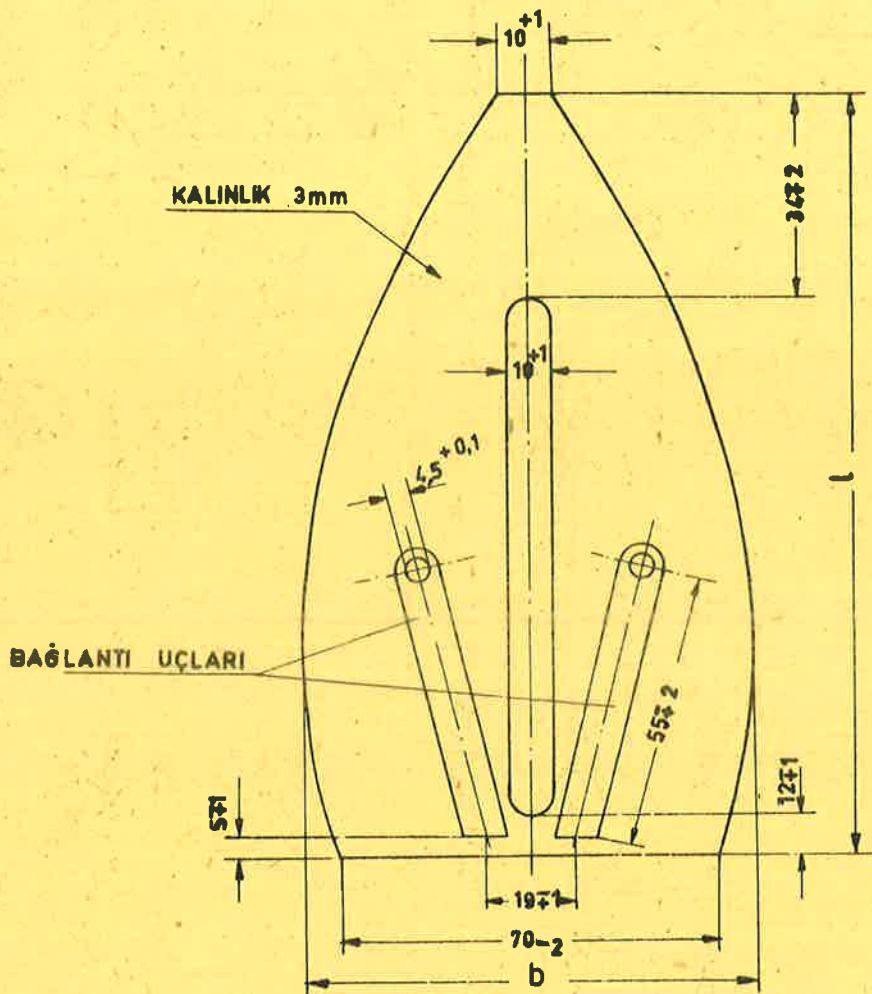
TERMOSTATSIZ EV ÜTÜLERİİNDE MİKA
YALITKANLI İSITICI DİRENÇ BOYUTLARI

TS.

/2

UDK.

(BOYUTLAR TAVSİYE MAHİYE TİNDEDİR.)

ŞEKLİ: 3

TÜRK STANDARDLARI

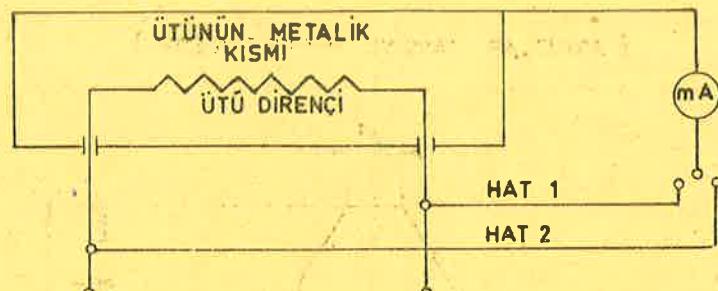
Türk Standardları Enstitüsü

DENEY PARMAĞI
VE
SARSINTI MAKİNESİ

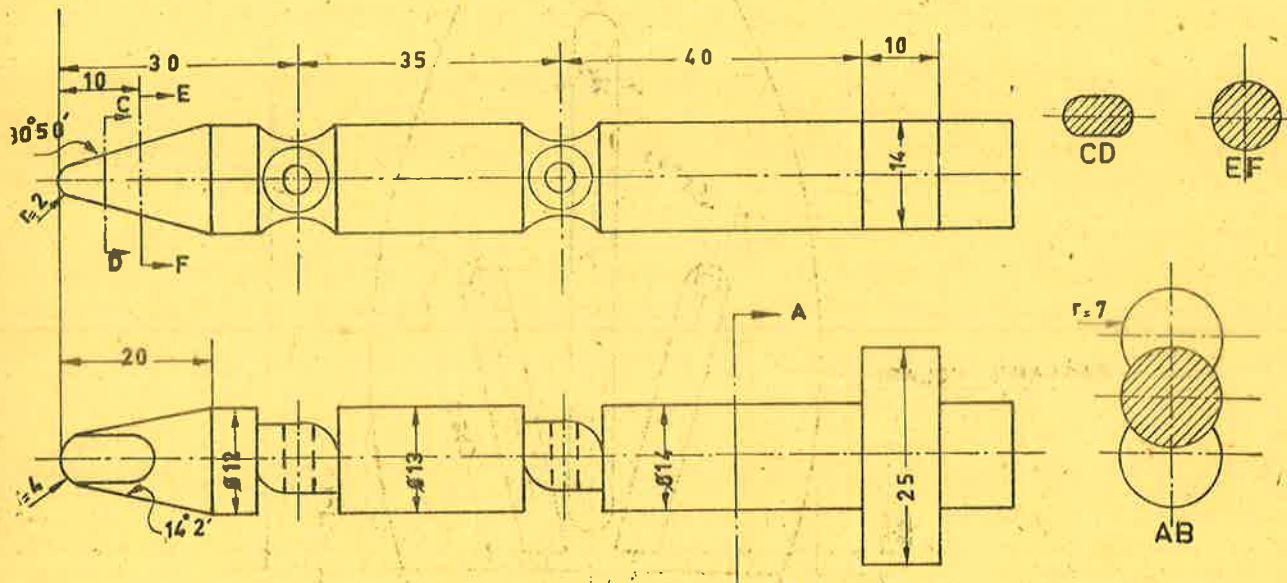
TS.

/3

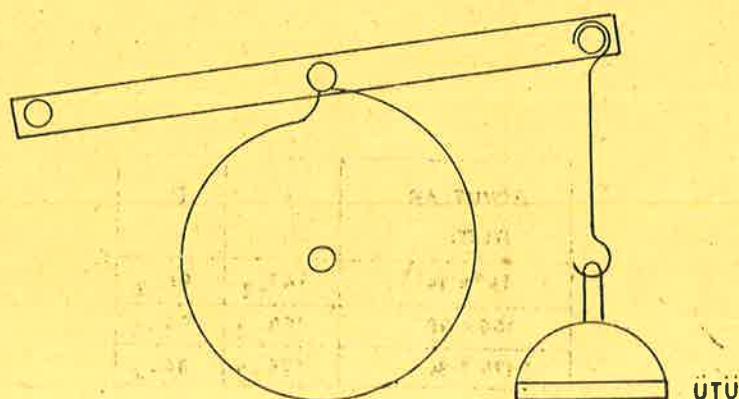
UDK.

ŞEKİL: 4

ŞEKİL: 5

ŞEKİL 6: SARSINTI MAKİNESİ